

Saimaan ammattikorkeakoulu
Liiketalous Lappeenranta
Liiketalouden koulutusohjelma
Laskentatoimi

Annina Heiramo-Baker

Hyvä tietää kirjanpidosta ja verotuksesta **Case: Bonum**

Opinnäytetyö 2017

Tiivistelmä

Annina Heiramo-Baker

Mitä on hyvä tietää verotuksesta ja kirjanpidosta. Case: Bonum, 42 sivua, 1 liite

Saimaan ammattikorkeakoulu

Liiketalous Lappeenranta

Liiketalouden koulutusohjelma

Laskentatoimi

Opinnäytetyö 2017

Ohjaajat: lehtori Tarja Muikku, Saimaan ammattikorkeakoulu, kirjanpitäjä Antti

Peltonen, Bonum

Tämän opinnäytetyön tarkoitus oli luoda selkokielineen opas uusille yrittäjille auttamaan heitä ymmärtämään niin kirjanpitoa kuin verotusta. Työssä selvitetään kirjanpidon ja verotuksen tärkeyttä ja sitä rahallista hyötyä, jonka yrittäjä voi saada, jos noudatetaan yhteisiä sääntöjä ja aikatauluja. Työ tehtiin tiloimisto Bonumille.

Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena toimintatutkimuksena. Materiaali työn teoriaosioon saatiin alan kirjoista ja muista julkaisuista, niin painetuista kuin sähköisistä, sekä Internetistä. Empiiriseen osioon materiaalia saatiin Bonumin henkilökunnan kanssa käydyistä keskusteluista sekä opinnäytetyöntekijän omista kokemuksista niin yksityisyrittäjänä kuin kirjanpitäjänä olemisesta.

Lopputuloksena opinnäytetyön ohella tehtiin opas, joka sisältää alan sanastoa sekä osioita verotuksesta sekä kirjanpidosta. Oppaan tarkoitus ei ole vastata yrittäjien mahdollisiin ongelmiin, vaan avata heidän näkemystään, mitä kaikkea 'kirjanpito' oikeastaan kattaa. Läpi käydään myös erilaisia veroja sekä muita pakollisia maksuja, joita yrittäjä joutuu maksamaan. Oppaan tarkoitus on auttaa yrittäjää hahmottamaan kuvaa siitä, millaisia taloudellisia vastuita hänellä on kuukausittain. Tämä on hänelle avuksi, kun hän miettii oman kuukausittaisen laskutuksensa minimimäärää.

Asiasanat: kirjanpito, verotus, yrittäjän pakolliset vakuutukset

Abstract

Annina Heiramo-Baker

Good to Know about Taxation and Bookkeeping, Case: Bonum, 42 pages, 1 appendix

Saimaa University of Applied Sciences

Business Administration Lappeenranta

Degree Programme in Business Administration

Specialisation in Accounting

Bachelor's Thesis 2017

Instructor(s): Ms Tarja Muikku, Senior Lecturer, M.Sc (Econ.), Mr Antti Peltonen, Accountant at Bonum

The purpose of the study was to create a booklet for new entrepreneurs in order to give them a better understanding of how bookkeeping and taxation work. The main idea is that they can save hard cash, if they comply with rules and deadlines accordingly. This booklet was commissioned by an accountancy company Bonum, whose staff had noticed a need for a such booklet.

The Thesis was based on qualitative research methods, using operational research as the main way to conduct the information gathering. Information was collected from various sources like books, Internet and discussions, but also drawn from the writer's own experiences from being self-employed and working as an accountant.

As a result of this project an information booklet was created. It has a small glossary at the beginning explaining some of the professional vocabulary. The purpose of this booklet is to broaden the entrepreneur's knowledge about bookkeeping and taxation and to help them understand why things are done in a certain way and why it is so vital to keep with the deadlines set by for example the Tax Office. When they are aware of their compulsory outgoings, they are then better equipped to plan their income requirements.

Keywords: Bookkeeping, Taxation, Compulsory Payments

Sisällys

1	Johdanto	5
1.1	Taustaa ja case-yritys	5
1.2	Työn tavoite, rajaus ja tutkimusongelma sekä -kysymys	5
1.3	Työn viitekehys ja rakenne	6
1.4	Tutkimusmenetelmä ja aineiston keruu.....	6
2	Kirjanpidollinen näkökulma	7
2.1	Tosite ja sen kirjaus	8
2.2	Tuloslaskelma ja tase	9
3	Yrityksen verotus	10
3.1	Tulovero.....	11
3.2	Ennakkovero vs. ennakonkanto.....	11
3.3	Yrittäjävähennys	13
4	Eläkevakuutusmaksut.....	13
4.1	Työntekijän Eläkelaki	13
4.2	Yrittäjä Eläkelaki	14
4.3	Muita työnantajan pakollisia vakuutuksia	15
5	Arvonlisävero	15
5.1	Suomen ulkopuolelle ja ulkopuolelta tapahtuva kauppa	17
5.2	Erikoistilanteita.....	19
5.3	Arvonlisäverosäännökset tositteessa.....	20
6	Kirjanpidon ja eri verotusmenetelmien erot.....	21
6.1	Edustus, neuvottelu vai markkinointi?.....	21
6.2	Työ- vs. suojavaatteet.....	22
7	Etuudet	23
7.1	Autoetu	23
7.2	Puhelinetuus	25
7.3	Työterveyshuolto	26
8	Peitely osingonjako ja osakaslaina	27
9	Yksityisnostot henkilöyhtiössä	28
10	OmaVero	29
11	Kirjanpito ja kirjanpitäjän rooli	30
11.1	Yrityksen osto vai yksityinen osto?	31
11.2	Kassan hallinta	32
11.3	Tulkinnan varaisia alueita	32
11.4	Kirjanpitäjät, poistuva ammattikunta?	33
12	Yritysmuodon valinta	33
13	Ideasta ohjeeseen	34
14	Pohdinta.....	35
	Kuvat.....	37
	Taulukot.....	37
	Lähteet.....	38

Liitteet

Liite 1 Opas Bonumille

1 Johdanto

Tämän opinnäytetyön aiheena on koota kirjanpidosta ja verotuksesta selkeäsä-nainen tietopaketti, joka on tarkoitettu lähinnä aloitteleville yrittäjille. Yleisesti ve-rotusta ja kirjanpitoa pidetään joko vaikeina tai sitten niin tylsinä asioina, ettei niiden ymmärtämiseen käytetä juurikaan aikaa. Tämän työn pohjalta tehtävän tietopaketin tarkoituksena ei ole asioiden perinpohjainen läpikäynti, vaan tavoit-teena on auttaa yrittäjää ymmärtämään, miksi tiettyjä asioita tehdään, mitkä asiat ovat lainsäädännön kannalta pakollisia ja kuinka yrittäjä itse voi auttaa asioiden hoitumiseen.

1.1 Taustaa ja case-yritys

Opinnäytetyö tehdään lappeenrantalaiselle tilitoimisto Bonumille, jonka asiakkaat muodostuvat lähinnä mikrokokoisista yhtiöistä ja toiminimistä. Bonum tarjoaa kir-janpidon ja palkanlaskennan ohella verotus- ja yritysasiainpalveluja, kuten neu-vontaa yritystoiminnan aloittamiseen, yritysjärjestelyihin sekä juridisiin asioihin.

Kirjanpitäjät lähettävät asiakkailleen kuukausittain tuloslaskelman ja taseen, joista edes muutamien avainlukujen nopea vilkaisu auttaisi yrittäjää saamaa pa-remman kuvan yrityksensä tilasta. Taloushallinnollinen sanasto on vaikeaa ja monella on negatiivisia ennakkokäsityksiä niin verotuksen kuin kirjanpidon ym-märrettävyydestä. Ajatus tietopaketista selkosuomeksi muodostui asiakkaiden kysymyksiensä pohjalta, jotka usein käsittelevät hyvinkin perusasioita, mutta jotka he mieltävät vaikeiksi.

1.2 Työn tavoite, rajaus ja tutkimusongelma sekä -kysymys

Tavoitteena on tehdä lopputyö, jossa etsitään ja avataan kirjanpitoa ja verotusta ohjaavista laeista ne tärkeimmät, jotka vaikuttavat eniten yrittäjään. Kirjanpito it-sessään on kokenut muutoksia viimeisen vuoden aikana, kuten uusi kirjanpitolaki tammikuussa 2016 ja Verohallinnon uudet OmaVero-sivut (tammikuu 2017) Ve-rotilin tilalle. Työssä käydään myös läpi eri verotusmenettelyjä ja tilanteita niin teorian kuin käytännön näkökulmasta sekä avataan kirjanpidon merkitystä yrittä-jän näkökulmasta. Tämän kaiken perusteella luodaan opas, jossa selkokielellä kerrotaan asioita, joita kirjanpitäjät pitävät tärkeinä. Paketti on suunnattu lähinnä

niille, jotka ovat juuri perustaneet yrityksen, mutta myös niille, jotka ovat joko kiinnostuneita yrittämisestä tai jo toimineet yrittäjinä mutta voisivat hyötyä näistä tiedoista.

Tutkimuskysymyksenä on: Mitä yrittäjän tulisi tietää kirjanpidosta ja verotuksesta? Tutkimusongelmana on: Miten tieto saadaan yrittäjälle, missä muodossa ja minkä suuruisina palasina? Sekä tutkimuskysymykseen sekä -ongelmaan vastaus tulee olemaan yrittäjän opas. Oppaasta tehdään pdf-versio, jota voidaan lukea ja levittää joko sähköisesti tai sen voi myös tulostaa paperiversioksi.

1.3 Työn viitekehys ja rakenne

Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys muodostuu lähinnä Verohallinnon syventävistä ohjeista ja eri laeista, jotka ohjaavat verotusta. Teoriaosuudessa käydään ensin läpi kirjanpidollisesti tärkeimpiä seikkoja, kuten uutta kirjanpitolakia, tositteen merkitystä ja selitetään tuloslaskelmaa ja tasetta. Sen jälkeen avataan verotuksellisia asioita, kuten pakolliset maksut, arvolisävero pääpiirteittäin, kohtia, jossa kirjanpito ja verotus eroavat, etuudet, peitelty osinko ja osakaslainat sekä yksityisnostot henkilöyhtiöissä.

Empiirinen osa sisältää käytännön läheistä näkökulmaa teoriaosiossa kerrottuihin asioihin, esimerkiksi oikean yritysmuodon löytämisestä niin yrittäjän henkilökohtaisen vastuun ja verotuksen kannalta. Yritysmuodosta saattaa myös riippua, millaisia kuitteja voi yrityksen kuluiksi lukea. Yrittäjän on tärkeää ymmärtää 'oman ja vieraan' ero, eli mikä on yrityksen rahaa ja mikä korvamerkitty esimerkiksi verottajalle. Empiriassa tarkastellaan uuden OmaVeron tuomia uudistuksia terminologiassa ja verojen kannossa ja esitellään OmaVeron käyttäjäkokemuksia. Kirjanpitäjän näkökulmasta tarkastellaan perinteisen kirjanpidon siirtymistä digitaaliseen taloushallintoon, ja pohditaan, miten se saattaa muuttaa kirjanpitäjän roolia.

1.4 Tutkimusmenetelmä ja aineiston keruu

Tutkimusmenetelmältään tämä opinnäytetyö on laadullinen toimintatutkimus. Toimintatutkimus ei ole pelkästään tutkimusta, vaan siinä otetaan mukaan työ-

elämästä kumpuavia käytännön ongelmia, joita yritetään sitten tiedostaa ja poistaa. Erilaiset yhteisöt, kuten yritykset tai vaikkapa sairaalat voivat käyttää toimintatutkimusta toimintansa parantamiseksi. Yhteistyö on keskeinen käsite tämän tyyllisessä tutkimuksessa ja tässä työssä se näkyy toimeksiantajayrityksen työntekijöiden mukana olemisessa. (Kananen 2014, 11, 77.) Myös kirjoittajan omat kokemukset niin yksityisyrittäjänä kuin kirjanpitäjänä olemisesta auttavat tämän työn tekemistä. Tiedonkeruumenetelmänä on käytetty havainnointia, kirjallisia että sähköisiä lähteitä ja työntekijöiden kansa käytyjä keskusteluja.

Toimintatutkimus poikkeaa lähes saman kaltaisesta case tutkimuksesta siinä, että sen tavoitteeksi on asetettu muutos, kun taas case- tutkimus pyrkii ymmärtämään ja selittämään ilmiön (Kananen 2014, 29). Tämän lopputyön toimintasuunnitelmallinen ratkaisu on yrittäjän opas. Sen työstäminen aloitettiin kartoittamalla tutkimuskysymyksiä vastauksia, muodostaen niistä oppaan selkäranka. Näitä aiheita sitten tutkittiin syvemmin teorian näkökannalta, ja teoriaosioon etsittiin paljon lähteitä alan kirjallisuudesta ja lehdistä sekä Internetistä. Empiirinen osio on havainnointien purkamista ja käytännön asioiden tarkastelua lähinnä kirjapitäjän roolista ja kirjanpidosta.

Tutkimusongelman ratkaisuna on opas, joka on tiivistelmä niin teoriaosasta, kuin empiirisestä osuudesta. Oppaan sisältö antaa aloittavalle yrittäjälle ymmärryksen siitä, mitä kaikkea hänen on hyvä tietää niin kirjapidosta kuin verotuksesta. Tavoitteena on avata syitä, minkä takia asioita tehdään tai miksi ne tehdään tietyllä tavalla. ”Porkkanana” yrittäjälle on se, että kaiken toiminnan tausta-ajatuksena on rahan säästäminen. Opas on pyritty kirjoittamaan mahdollisimman sekokieliisesti ja pienissä palasissa, jotta sisältö olisi helppo sulattaa ja ymmärtää.

2 Kirjanpidollinen näkökulma

Uusi kirjanpitolaki, joka astui voimaan 1.1.2016, toi pk-yritysten tilalle mikro- ja pienyritykset, joilla on uudet, lyhennetyt tuloslaskelma- ja tasekaavat sekä liitetietovaatimukset. Tässä työssä tarkastellaan asioita mikroyrityksen kannalta. Tilinpäätöksen kannalta mikroyrityksiksi luetaan kaikki yritykset, joilla ylittyy enintään yksi seuraavista rajoista: tase 350 000 €, liikevaihto 700 000 € ja palveluk-

nessa keskimäärin 10 henkilöä. Uusi laki antaa myös mahdollisuuden mikrokoisille liikkeen- ja ammatinharjoittajille jättää tilinpäätös laatimatta kokonaan. Sen laatimatta jättäminen ei välttämättä ole hyvä asia, koska se saattaa vaikeuttaa monien raportointivelvollisuuksien täyttämistä. Se saattaa aiheuttaa käytännön ongelmia tuloksen ja taloudellisen aseman seuraamisessa. Tilinpäätöksen tekemättä jättämistä kannattaa siis harkita tarkkaan ja monelta kantilta. (Taloushallintoliitto 2016.)

Ammatin tai liikkeenharjoittajan ei uuden kirjanpitolain nojalla tarvitse pitää kahdenkertaista kirjanpitoa, jos päättyneeltä sekä sitä edeltävältä tilikaudelta menee vain yksi raja rikki. Alla olevasta taulukosta (Taulukko 1) voi nähdä taseen, tuloslaskelman ja henkilöstön määrän raja-arvot.

Tase ylittää €	Liikevaihto ylittää €	Palvelukseensa keskimäärin yli
100 000	200 000	3

Taulukko 1. Kahdenkertaisen kirjanpidon rajat.

Ammatin tai liikkeenharjoittajan tulee kuitenkin tehdä jatkuvasti merkintöjä siten, että ostovelkojen sekä myyntisaamisten määrä on jatkuvasti selvillä, sekä kirjanpidosta saadaan tarvittavat tiedot verotukseen (Kirjanpitolaki 30.12.2015 / 1620).

2.1 Tosite ja sen kirjaus

Tosite on asiakirja, joka todentaa liiketapahtuman. Tositteesta tulee käydä ilmi tapahtuma-aika (päivämäärä), mitä myytiin tai ostettiin sekä raha-arvo. (Kaijanaho, 2016.) Kirjanpidossa tosite on numeroitava tai muuten yksilöitävä siten, että liiketapahtuman, tositteen ja kirjauksen yhteys tulee olla vaikeuksitta todettavissa. (Kirjanpitolaki 30.12.2015 / 1620.)

Yleinen kirjanpidon sääntö on, että menon kirjaamisperusteena on tuotannon tekijän vastaanottaminen ja tulon suoritteen luovuttaminen. Tätä kutsutaan suoriteperusteeksi. Uuden kirjanpitolain mukaan meno ja tulo voidaan kuitenkin ammatin tai liikkeenharjoittajan kohdalla kirjata lasku tai maksuperusteisesti, kunnes mikroyrityksen kokorajat ylittyvät. Maksuperusteinen tarkoittaa, että kirjaus tehdään, kun lasku on veloitettu tai suoritus saatu. Kirjaukset tulee aina tehdä niin,

että niitä pystytään tarkastelemaan sekä aika- että asiajärjestyksessä. (Kirjanpitolaki 30.12.2015 / 1620.) Kirjanpidossa käytetään termiä 'audit trail', joka tarkoittaa aukotonta kirjausketjua. Sen mukaan tositteiden tulee olla sekä päivämääräisessä järjestyksessä että tositteelle annettujen numeroiden numerointi tulee olla suuruusjärjestyksessä. Näin niitä on helpompi löytää, jos tulee aihetta lähempään tarkasteluun. Tositteisiin myös kirjataan kirjanpidossa tili, johon ne kuuluvat, esimerkiksi postimerkkikuitti kirjataan tilille 'Posti ja lähetyskulut' 8540 ja yrittäjän YEL-maksu tilille 'YEL maksu' 6110. Tilit ovat tärkeitä, koska niiden avulla voidaan tarkastella yrityksen kulu- ja tuottorakennetta.

Tositteella on erittäin tärkeä rooli kirjanpidossa, koska sillä todennetaan suorituksen todenperäisyys. Tositteen kirjaus suoraan tiliotteelta ei ole suotavaa, mutta jos näin joudutan tekemään, tulee summa kirjata arvonlisäverottomana ja ryhtyä heti toimiin, jotta tosite saataisiin liitettyä kirjanpitoon. Tositteen puute saattaa myös johtaa väärään kirjaukseen, jonka takia saatetaan saada vääränlainen kuva kirjanpidosta ja yrityksen asemasta. Puuttuva tosite saattaa myös herättää epäilyksiä tositteen kuluvuudesta yrityksen omiin ostoihin, joten yrittäjän tulee miettiä tarkkaan, mitkä hankinnat kuuluvat yritykselle ja mitkä eivät. Tosite voi olla paperinen tai sähköinen, kunhan se täyttää tämän luvun alussa mainitut kriteerit. Tämä helpottaa kirjanpitäjän työtä sekä vähentää ikäviä lisämenoja, joita saattaa syntyä verotarkastuksen seuraamuksena. Tositteeseen kannattaa kirjoittaa lisäselvennyksiä, jotka auttavat kirjanpitäjää määrittelemään, minkälaisesta kulusta on kyse, esimerkiksi tarjotun lounaan osallistujien nimet.

2.2 Tuloslaskelma ja tase

Tuloslaskelma antaa tietoa yrityksen tuloista ja menoista ja niistä syntyneestä tuloksesta tarkastelujaksolla. Jaksoksi voidaan valita kirjanpidon kuukausijakso, tilikauden mittainen jakso tai muu valittu aikaväli. Tuloslaskelma käytetään, kun tarkastellaan toiminnan kannattavuutta. (Reunanen, 2016.) Kirjanpitoasetuksessa säädetään kaava, jonka mukaan tuloslaskelma tulee laatia. Ylimpänä on aina toiminnan tulot, eli 'liikevaihto'. Siitä vähennetään toiminnasta syntyvät menot, saadaan 'liikevoitto' tai '-tappio'. Sen jälkeen lisätään ja vähennetään rahoituksesta syntyvät tulot ja menot, jonka jälkeen saadaan 'voitto' tai 'tappio' ennen

tilinpäätössiirtoja. Tilinpäätössiirtojen jälkeen vähennetään tuloverot ja muut välittömät verot ja lopputulokseksi saadaan 'tilikauden voitto tai tappio'. Uuden kirjapitolain myötä mikroyrityksen tilinpäätökseen laadittava tuloslaskelmakaava on huomattavasti lyhentynyt, perinteisestä tuloslaskelmasta. (Kirjanpitoasetus 30.12.1997. Uudistettu 30.12.2015.)

Tase antaa kuvan toiminnan varallisuudesta ja sen veloista. Kun tuloslaskelmaa tarkastellaan tietyllä aikavälillä, on taseen luvut rajattu tiettyyn päivään, joka on tilikauden viimeinen päivä. Tase on jaettu kahteen osaan, josta toinen, 'vastaavaa' puoli kertoo varallisuuden ja toinen, 'vastattavaa' puoli rahoituksen. Vastaavaa puoli jaetaan kahteen osaan: pysyviin ja vaihtuviin vastaaviin, joista vielä pysyvät vastaavat jaetaan aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin. Aineettomiin hyödykkeisiin kirjataan esimerkiksi patentit ja aineellisiin tuotantolaitteet. Pysyviin vastaaviin kuuluvat myös sijoitustarkoituksessa hankitut osakkeet. Vaihtuviin vastaaviin kirjataan yrityksen vaihto-omaisuus (varastot, niin valmiit kuin kesken-eräiset), kaikki saamiset, rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset.

Taseen vastattavaa puoli jakautuu neljään pääosaan: omaan pääomaan, jonne kirjataan yrityksen osake tai muu vastaava pääoma, käytössä olevat eri rahastot, edellisten tilikausien voitto / tappio sekä tilikauden voitto / tappio. Sen jälkeen tulevat tilinpäätössiirtojen kertymät ja pakolliset varaukset. Neljäntenä osa-alueena on vieras pääoma, joka tulee eritellä pitkä- ja lyhytaikaiseen. Lyhytaikaisen vieraan pääoman maksuaika on yksi vuosi ja pitkäaikaisen yli vuosi. Vieras pääoma käsittää kaikki yrityksen lainat, velat ja saadut ennakot. (Makkonen, 2016.) Taseen molempien puolien tulee olla saman suuruiset (Siipola, S. 2014).

3 Yrityksen verotus

Suomessa yrityksen verotus on niin sanottua oma-aloitteista, mikä tarkoittaa, että yrityksen on itse huolehdittava eri verojen laskennasta ja suorittamisesta. Tehävä saattaa muodostua monelle yrittäjälle mahdottomaksi tehtäväksi, joten silloin turvaudutaan taloushallinnon ammattilaisten apuun, joko palkkaamalla heitä yritykseen tai käyttämällä tilioimistojen apua.

Terveen yritystoiminnan keskeinen tavoite on saada aikaan voittoa. Osakeyhtiölaissa jopa määrätään, että *Yhtiön toiminnan tarkoituksena on tuottaa voittoa osakkeenomistajille, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin* (Osakeyhtiölaki 21.7.2006 / 624). Suomessa tuloverotus syntyy yrityksen tekemästä voitosta, josta on vähennetty lain sallimat erät. Osakeyhtiöissä ja osuuskunnissa tuloverosta käytetään nimitystä yhteisövero, kun taas henkilöyhtiöiden (avoimet yhtiöt, kommandiittiyhtiöt ja toiminimet) verotus tapahtuu omistajan kautta verottamalla häntä henkilökohtaisesti jakamalla tulot ansio- ja / tai pääomatuloksi (Verotieto 2016, 7).

3.1 Tulovero

Suomessa yritysten tuloverotus on nettovoiton verottamista. Perinteisesti kirjanpidon tuloksen ja verotettavan tulon välillä on suuri yhteys, ja voidaankin sanoa, että verotettava tulo saadaan, kun kirjanpidon tuloksesta vähennetään veropaat tuotot ja lisäämällä vähennyskeltottomat menot.

Yrityksen verotettava tulos voi muodostua kolmesta eri tulolähteestä, joita ovat elinkeinotoiminnan, maatalouden ja henkilökohtainen tulolähde. Näihin kaikkiin tulolähteisiin liittyy sen verottamisesta määräävä laki EVL, MVL tai TVL. On tärkeää, että tulot ja menot kohdistetaan oikeaan tulolähteeseen, kun lasketaan verotettavaa tuloa. Tappioita eikä myöskään korkoja voida vähentää toisesta tulolähteestä, vaan ne vähennetään sen tulolähteen tuloista seuraavan kymmenen vuoden aikana. Kuitenkin poikkeuksena tästä säännöstä ovat toiminimet ja maatalan harjoittajat, jotka voivat vähentää yritystoiminnan tai maatalouden toiminnan tappion muista pääomatuloistaan jo tappiovuonna, mikäli heillä tällaisessa tilanteessa on muista tulonlähteistä tullutta pääomatuloa. Henkilöyhtiöissä on myös tärkeää jakaa tulot tulolajeittain, eli tulot jaetaan ansio- ja pääomatuloon. (Engblom et al. 2016, 29-32.)

3.2 Ennakkovero vs. ennakonkanto

Ennakonpidätyksenä tai -kantona toimitettava ennakkoperintä on verojen etukäteen perimistä ennen verotusmenettelyä. Ennakkoperinnän käyttöönotto vuonna

1943 oli merkittävä uudistus sekä veron maksajalle että veron saajalle. Näin verovelvolliselle ei tule vain yhtä maksua vuodessa ja veron saajalle tulee tasaisesti ympäri vuoden tuloa. Tämä järjestely on molempien osapuolien edun mukaista.

Työntekijälle ennakoperintä näkyy palkasta tehtyyn ennakonpidätykseen. Työnantajan on myös maksettava palkan perusteella määräytyvä työnantajan sairausvakuutusmaksu (joka ennen vuotta 2017 kulki nimellä työnantaja sosiaaliturvamaksu).

Tuloverojärjestelmässä veronmaksajat jaetaan kahteen eri ryhmään: luonnolliset henkilöt ja yhteisöt. Luonnolliseen henkilöön käytetään TVL:n säädöksiä, jonka mukaan tulot erotellaan pääomatuloksi ja verotettavaksi ansiotuloksi. Yhteisöjään sijaan verotetaan EVL:n tai / sekä TVL:n mukaan. Liikkeen- ja ammatinharjoittajat maksavat veronsa TVL:n mukaan, kuten myös avoimien yhtiöiden sekä kommandiittiyhtiöiden yhtiömiehet. (Juusela et.al. 2017.)

Ennakoperinnän ja ennakonkannon ero on siinä, että ennakonperinnässä tulon maksaja pidättää jo maksun yhteydessä ennakoveron maksun saajan toimittaman verokortin mukaan. Ennakonkannossa tulo maksetaan saajalle täysimääräisenä, jolloin saaja itse huolehtii ennakoverojen maksamisesta itse verovuoden aikana.

Yhteisöjen ennakot määrätään ja hyväksi luetaan tilikausittain, kun taas muiden kuin yhteisöjen ennakot kannetaan kalenterivuositain ja heille Verohallinto lähettää ennakoverolipun sekä kuukausittaiset tilisiirtokortit. Ennakoiden määräytymisperusteita on hyvä seurata, sillä jos toiminta kasvaa nopeammin kuin on suunniteltu, ennakot jäävät liian pieniksi. Vastaavasti, jos ennakot perustuvat liian optimistiseen arvioon tuloksen kehittymisestä, yritys maksaa turhaan veroja, jotka se tulee kuitenkin myöhemmin saamaan takaisin. Lopullisessa verotuksessa otetaan huomioon maksujen suorituksen, kunhan ne ovat maksettu kuukautta ennen verotuksen päättymistä. (Laitinen & Peltomäki 2017.) Osakeyhtiöiden ja osuuskuntien verotus päättyy 10 kk:n kuluttua tilikauden päättymiskuukauden lopusta (Verohallinto 2017h) ja yksityisen henkilön verotus päättyy seuraavan vuoden 31.10. (Verohallinto 2017i).

3.3 Yrittäjävähennys

Tammikuussa 2017 tuli voimaan laki 5 %:n yrittäjävähennyksestä. Tämä vähennys koskee henkilöyhtiöitä ja siinä luonnollinen henkilö, tai kuolinpesä voi verovuoden elinkeinotoiminnan (maatalouden tai porotalouden) tulosta vähentää vielä 5 % sen jälkeen, kun tuloksesta on ensin vähennetty verotuksessa vähennyskelpoiset menot ja vanhat tappiot.

Hallituksen esityksen mukaan valtaosa elinkeinoharjoittajien tai henkilöyhtiöiden osakkaiden tuottama yritystulo verotetaan pääsääntöisesti ansiotulona, eikä pienyritysten verotus ole yleensäkään kovinkaan raskasta. Yritysvähennyksen vaikutus näin ollen jää jokseenkin heikoksi. Eniten vähennyksestä tulevat hyötymään suurituloiset, joskin harvalukuset yritykset, joiden tulosta suureksi osaksi verotetaan ansiotulona. (HE 176 / 2016.)

4 Eläkevakuutusmaksut

Suomessa tuli vuoden 2007 alussa voimaan uusi valtion eläkelaki, joka korvasi kaikki aiemmat yksityisen sektorin eläkelait, joita olivat työeläkelaki, lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijän eläkelaki sekä taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmien kuuluvien työntekijäin eläkelaki. (Eläketurvakeskus 2017a.)

Sekä työntekijät että yrittäjät vakuutetaan eläkevakuutuksiin erikoistuvissa vakuutuslaitoksissa. Suomessa toimivia työeläkevakuutusyhtiöitä ovat mm. Elo, Etera, Varma ja Veritas. Vakuutusmaksut voidaan hoitaa joko kuukausi- tai vuosilmoituksin. (Yrittäjät 2016.)

4.1 Työntekijän Eläkelaki

Eläkevakuutusta maksetaan kaikista työntekijöistä, jotka ovat yli 18 vuotiaita, aina 68 ikävuoteen asti. Työsuhteen pituus ei vaikuta maksuun, vaan maksu määräytyy vakuutetun henkilön iän mukaan.

Työnantajat jaetaan kahteen eri ryhmään, tilapäisiin ja sopimustyönantajiin. Tilapäiset työnantajat voivat järjestää eläketurvan työntekijöilleen ottamatta kuiten-

kaan eläkevakuutusta. Tällöin he ilmoittavat tunnistetietonsa sekä työntekijän tiedot (nimi, henkilötunnus ja palkkatiedot) valitsemaansa työeläkeyhtiöön. Ilmoitetun palkkaan perustuva työeläkemaksu tulee maksaa palkanmaksukuukautta seuraavan kuukauden 20. päivään mennessä. Sopimustyönantajien täytyy ottaa vakuutus vakuutusyhtiöstä. Vakuutusmaksut voidaan hoitaa joko kuukausi- tai vuosi-ilmoituksin. Vuosi-ilmoittajan tulee kuitenkin maksaa ennakkomaksuja sovittuina enakkokuukausina. Lopullinen vakuutuksen määrä lasketaan vuosittain työnantajan tekemän ansioilmoituksen perusteella. (Yrityksen verotietopaketti 2016, 61.)

4.2 Yrittäjä Eläkelaki

Yrittäjän on myös maksettava eläkevakuutusmaksua ja on vastuussa sen järjestämisestä. Vakuutus tulee ottaa kuuden kuukauden sisällä yritystoiminnan aloittamisesta, mikäli yrittäjä täyttää eläkelain piiriin kuuluvuuden edellytykset. Yrittäjäksi katsotaan henkilö, joka ei työskentele työ- tai virkasuhteessa sekä

- on 18 – 69-vuotias
- yritystoiminta on kestänyt neljä kuukautta
- arvioitu työtulo on vähintään 7 645,25 euroa vuodessa (2017).

Laki säätelee, että yrittäjän työtulon on vastattava sellaista palkkaa, jonka saisi toinen vastaavan ammattitaidon omaava henkilö tai joka vastaisi keskimäärin kyseisestä työstä maksettua korvausta. Vuonna 2017 yrittäjän eläkevakuutusmaksu on 24,1 % vahvistetusta YEL-tulosta alle 53-vuotiaalla yrittäjällä ja 25,6 % 53-vuotiaalla ja sitä vanhemmalla yrittäjällä. Vakuutusmaksun voi myös vähentää verotuksessa kokonaan.

YEL:n mukaan siihen kuuluvat myös avoimien yhtiöiden yhtiömiehet, kommandiittiyhtiöiden vastuunalaiset yhtiömiehet sekä osakeyhtiössä johtavassa asemassa olevat henkilöt, jotka omistavat yksin yli 30 % tai perheenjäsentensä kanssa yli puolet yhtiöstä tai äänivallasta.

Yrittäjien eläkevakuutusprosentti ei ole kiinteä, vaan vakuutusmaksua voi yrittäjä halutessaan maksaa 10 – 100 % enemmän ja toisaalta, jos yrittäjää kohtaavat huonot ajat, voidaan maksua pienentää 10 – 20 %. Yrittäjän oma eläke karttuu

siis suoritettujen maksujen mukaan. Jos kuitenkin yrittäjä on laiminlyönyt maksunsa tai maksut ovat päässeet vanhentumaan, pienenee hänen eläkkeensä. (Eläketurvakeskus 2017b.)

4.3 Muita työnantajan pakollisia vakuutuksia

TVR eli työttömyysvakuutusrahaston päätehtävänä on työttömyysetuuksien rahoittaminen. Työnantajan tulee maksaa työttömyysvakuutusmaksua, joka muodostuu samalla lailla työntekijän ja työnantajan osioista. Pientyönantaja ei ole velvollinen maksamaan tätä maksua, jos hän on maksanut työntekijöillensä palkkaa 1 200 euroa tai alle. Palkansaajalta pidätetään 1,60 % ja työnantajan maksuprosentti on 0,80 % työntekijän palkasta. Työnantajan velvollisuus on maksaa molemmat maksut TVR:lle kolmesti vuodessa, tammi-, touko- ja lokakuussa. (TVR 2016.)

Ryhmähenkivakuutus on pakollinen kaikille työnantajille, jotka maksavat kalenterivuoden aikana palkkaa yli 1 200 euroa. Vakuutuksen voi ottaa mistä tahansa vakuutuslaitoksesta, kuten if:stä. Vakuutusmaksun summa on suurin piirtein 0,80 % palkoista. Tapaturmavakuutuksen perii vakuutuslaitos tapaturmavakuutuksen yhteydessä. Vakuutusmaksun summa vaihtelee laitoksesta riippuen, mutta keskimäärin se on noin 0,07 % palkoista. (Yrittäjät 2017.)

Työnantajan pakollisiin maksuihin kuuluu myös työnantajan sairausvakuutusmaksu, entiseltä nimeltään sosiaaliturvamaksu, joka on vuonna 2017 1,08 % maksetuista palkoista. Tätä maksua ei kuitenkaan makseta alle 16-vuotiaan tai 68 vuotta täyttäneen maksetuista palkoista. (Verohallinto 2016b.)

5 Arvonlisävero

Arvonlisävero on ns. välillinen vero, jonka maksajaksi päätyy kuluttaja yrityksen ollessa vain veron kerääjän asemassa. Tämä tarkoittaa, että verovelvolliseksi rekisteröitynyt yritys on velvollinen tilittämään myynneistä saamansa arvonlisäveron verottajalle. Näistä saaduista veroista saadaan kuitenkin vähentää yrityksen ostoista koituneet arvonlisäveromaksut.

Suomessa on kolme eri verokantaa: 24 %, johon kuuluu suurin osa tavaroista ja palveluista, 14 %, joka kattaa elintarvikkeet ja 10 %, johon kuuluvat esim. tilatut lehdet, lääkkeet, majoituspalvelut ja henkilökuljetukset, eli taksit. Jos liikevaihto on alle 10 000 euroa, ei tarvitse hakeutua verovelvolliseksi. Jos yrittäjä on rekisteröitynyt arvonlisäverovelvolliseksi, voidaan valtiolle tilitettävää veroa laskiessa vähentää myynneistä suoritettavasta verosta vähentää ne verot, jotka ovat sisällyneet toiselta verovelvolliselta ostettuihin tavaroihin ja palveluihin. Tämä kuitenkin edellyttää sitä, että tavarat ja palvelut ovat ostettu liiketoimintaan käytettäväksi. Yhteisökaupasta ostettuihin tavaroihin lisätty arvonlisävero voidaan myös vähentää tilitettävää veron määrää laskettaessa.

Arvonlisävero kuuluu oma-aloitteisten verojen kategoriaan ja vuoden 2017 alusta niiden ilmoittaminen on tehtävä sähköisesti OmaVeron kautta tehtävällä veroilmoituksella. Sekä arvonlisäveron ilmoituksen että maksun tulee olla tehty ja suoritettu verokautta seuraavan toisen kuukauden 12. päivänä. (Verohallinto 2017j.) Maksu maksetaan Verohallinnon Verotilille. On kuitenkin huomioitava, että uuden lain mukana tuoma uudistus mahdollistaa myös sen, että arvonlisäveron ja työnantajasuoritusten ei jatkossa tarvitse olla sidoksissa toisiinsa, tosin arvonlisäveron verokausi tulee lain mukaan lähtökohtaisesti pysymään kalenterikuukautena. Joustoa tuo valinnaisten verokausien rajojen nosto, esim. neljänneskalenterivuoden soveltamisalan ylärajaa nostettiin nykyisestä 50 000 eurosta 100 000 euroon. Vastaavasti, arvonlisäverotuksessa sovellettavaan kalenterivuosisimenetelyyn oikeuttavaa ylärajaa korotetaan nykyisestä 25 000 eurosta 30 000 euroon. (Verohallinto 2017b.)

Maksetusta arvonlisäverosta voi verovelvollinen saada huojennusta, jos tilikauden (12 kk) liikevaihto on 30 000 € (ilman ALV:n osuutta). Huojennuksen voi saada täysimääräisenä, jos liikevaihto on enintään 10 000 € ja osittaisena, jos liikevaihto ylittää 10 000 € mutta on alle 30 000 €. Verovelvollinen laskee itse huojennuksen määrän ja ilmoittaa tiedot tilikauden viimeisen kuukauden tai kalenterivuoden viimeisen verokauden arvonlisäveroilmoituksella. Huojennuksen laskuun löytyy aputaulukko verohallinnon sivuilta. (Verohallinto 2017f.)

Tammikuussa 2017 voimaan astuva lakimuutos koskee yrityksiä, joiden tilikauden liikevaihto on enintään 500 000 €. Lainmuutos mahdollistaa yritysten maksu

perusteisen arvonlisäveroraportoinnin, mikä käytännössä tarkoittaa sitä, että myynnistä suoritettava ALV raportoidaan ja tilitetään siltä kuukaudelta, jolla maksu saadaan. Tämän menettelyn katsotaan vaikuttavan positiivisesti yrityksen kassavirtaan. Menettelyn soveltaminen on vapaaehtoista. Jos verovelvollinen valitsee maksuperusteisen tilityksen, on hänen sovellettava sitä niin myynteihin, että ostoihin. On kuitenkin huomattava, että maksuperustetta voidaan soveltaa vain Suomessa tapahtuviin myynteihin ja ostoihin. (KPMG 2016.)

5.1 Suomen ulkopuolelle ja ulkopuolelta tapahtuva kauppa

Kansainvälinen arvonlisävero voidaan karkeasti jakaa tavara- ja palvelukauppaan sekä EU:n sisäiseen sekä ulkopuoliseen kauppaan. EU:n sisäisessä kaupassa tulee myös muistaa 18 erityisaluetta, joissa EU:n arvonlisäverolainsäädäntöä ei sovelleta. (Hyttinen & Klemola 2014, 15-19.) Suomessa tapahtuva tavaroiden ja palvelujen myynti jakautuu verolliseen ja verottomaan kotimaan myyntiin, verottomaan myyntiin toiseen jäsenvaltioon ja verottomaan myyntiin yhteisön ulkopuolelle. (Yritysfokus d, 2017.)

Yhteisökauppaan tuli vuonna 1993 uusi järjestelmä, jossa luovuttiin rajalla tapahtuvasta verotuksesta, vaikkakin pääperiaate määränpäämaan verotuksesta säilyikin. Sen mukaan arvonlisävero kannetaan ja maksetaan siinä valtiossa, jossa tavara kulutetaan. Suomalaisen myyjän tavaran myynti yhteisön sisälle on verotonta, jos tavara kuljetetaan toiseen jäsenvaltioon elinkeinonharjoittajalle, joka on rekisteröitynyt verovelvolliseksi jossain muussa yhteisön valtiossa kuin Suomessa. Myyjän tulee merkitä laskuun ostajan ALV-tunnus, sekä hänen on myös pystyttävä todentamaan tavaran kuljetus toiseen jäsenmaahan, esim. rahtikirjan kopion avulla. Kun tavara ostetaan yhteisön sisältä, tulee ostajan lisätä arvonlisäverottomaan laskuunsa kotimaansa mukainen vero, eli ostaja tekee verollisen yhteisöhankinnan, kun myyjä tekee verottoman yhteisömyynnin. Tätä kutsutaan käännetyksi verovelvollisuudeksi. Yhteisöhankinnaksi tavara katsotaan silloin, kun tavara kuljetetaan jäsenvaltiosta toiseen. Tavara katsotaan ostetuksi Suomessa, jos tavara on täällä kuljetuksen päättyessä. Jos tavara kuitenkin myydään kuluttajalle suoraan, tulee siihen lisätä myyntimaan vero. (Anttila et al. 2017.)

Kun myydään tavaraa EU:n ulkopuolelle, kutsutaan sitä vientimyyntiksi ja vastaavasti kun ostetaan tavaraa EU:n ulkopuolelta, on se tuontia. Vientimyynti voi olla verollista, pääsääntöisesti kylläkin verotonta, kun taas tuontiin yleensä lisätään arvonlisävero.

Tavaran myynti on verotonta silloin, kun myyjä tai joku hänen toimeksiannostaan kuljettaa tavaran Suomesta EU:n ulkopuolelle. Tätä pidetään viennin perustilanteena (ALV 70 § 1 kohta, art. 146(1)(a)). Kriteeriin verottomuudesta kuuluu myös, että ostaja, tai tämän edustaja, tai muu ostajan puolesta toimiva taho ei pääse käsiksi tavarahan, ennen kuin se on poistunut EU:n alueelta. Verovapaan myynnin laskutuksessa on muistettava laskuun laittaa merkintä verottomuudesta esimerkiksi VAT 0 %. (Hyttinen & Klemola 2014, 90 – 92.)

Arvonlisäveron kannalta tavaran maahantuonti käytännössä tarkoittaa sitä, että tavara verotetaan Suomessa, kun EU alueen ulkopuolelta tuotu tavara ylittää EU:n verorajan Suomeen saapuessaan. Vuoden 2017 alusta lähtien toimivalta verotuksen osalta on siirtynyt Tullilta Verohallinnon hoidettavaksi. (Verotieto Oy 2017, 19.) Jos tavara on tullut maahantuojalle tarkoitukseen, joka oikeuttaa vähennykseen, voidaan tulliviranomaisen määräämä vero merkitä veroilmoituksessa vähennykseksi. Maahantuojan on kuitenkin pidettävä hallussaan tullauspäätös, sekä siihen liittyvät asiakirjat. Muussa tapauksessa tullin määräämää arvonlisäveroa ei saa ilmoittaa veroilmoituksessa. Veron määrää laskettaessa, veron perusteena yleensä käytetään tavaran kauppaa-arvoa. Kauppaa-arvoa sellaisenaan käytetään hyvin harvoin tullausarvona, koska maksettuun kauppahintaan joudutaan laskemaan esim. pakkausten kustannukset sekä kuljetus-, lastaus- ja käsittelykustannukset. Myöskään saatua tullausarvoa ei käytetä sellaisenaan veron perusteena. Esimerkkikuvassa (Kuva 1) havainnollistetaan tullin ja arvonlisäveron laskentaa. Usein veron perustetta laskettaessa voidaan joutua lisäämään erikseen ALV:ssa lueteltuja kustannuseriä, joiden avulla tavaran verotus saadaan kohdistettua suhteellisen saman suuruisiksi, oli tavara sitten hankittu koti- tai ulkomailta. Veron perusteeseen luetaan myös tuonnin yhteydessä maksettava tulli sekä tuonti- ja muut maksut. (Hyttinen & Klemola 2014, 108 - 111.)

Suomeen tuodaan EU:n ulkopuolelta tavara, josta on sen myyjälle maksettu hinta, joka vastaa 25 00 euroa. Myyjä vastaa kaikista tavarankuljetus-, lastaus-, purkaus-, ja vakuutuskustannuksista tuontipaikalle (jatkokuljetuksesta ei ole vielä tietoa). Tavaraan kohdistuu 10 % suuruinen tulli.

Maahantuonnin yhteydessä määrätään

tullia	10 % x 25 000	2 500
arvonlisäveroa	24 % x (25 000 + 2 500)	6 600
tulli ja alv yhteensä		9 100

Kuva 1. Esimerkki tuontitavaran verotuksesta (Hyttinen & Klemola 2014. 111)

5.2 Erikoistilanteita

Kiinteistöön kohdistuva korjaus- ja rakennustyö sekä työn yhteydessä asennetun tavarankuovuttaminen, niin kuin työhön liittyvä suunnittelu, valvonta sekä muu edellisiin verrattava palvelu, on ALV:ssa määritelty rakentamispalveluksi. Yleisesti ottaen rakentamispalvelut ovat verollisia, mutta rakentamispalvelujen verokohtelu poikkeaa hieman yleisestä käytännöstä. Tähän liittyy usein niin sanottu oman käytön verotus. Oman käytön verotuksen on tarkoitus estää kilpailuvääristymien.

On myös tilanteita, jolloin verollisen rakennustoiminnan veron maksaakin myyjän sijasta ostaja (Anttila et al. 2017). Nämä käännettyä verovelvollisuutta koskevat säännökset tulivat voimaan 1.4.2011 ja niiden tarkoituksena on harmaan talouden kitkeminen rakennusosalta. Tavoitteena on arvonlisäveromenetyksen vähentäminen, joka johtuu epärehellisten yrittäjien toiminnasta, sekä rehellisten yrittäjien kilpailukykyyn parantaminen. Säännökset koskevat Suomessa olevien kiinteistöihin koskevia rakennuspalveluja, mikä tarkoittaa, että myös ulkomaiset toimijat ovat säännöksen piirissä. Käytännössä tämä tarkoittaa, että rakennuttamispalveluja myyvä toimija laatii arvonlisäverottoman laskun ja arvonlisäveron suorittaa myyjä sijasta ostaja. Tämä toimenpide on pakollinen, kun seuraavat edellytykset täyttyvät: palvelu on rakentamispalvelua tai työvoiman vuokrausta rakentamispalvelua varten ja ostaja on elinkeinonharjoittaja, joka muutoin kuin satunnaisesti myy rakentamispalveluja, suorittaa tiettyjä kiinteistönluovutuksia tai vuokraa työvoimaa rakentamispalveluja varten, tai ostaja toimii ns. välimiehenä eli myy ostamansa rakentamispalvelun em. toimijoille. (Jokinen et al. 2015. 165.)

Käytetyn tavaran marginaaliverotusta voi soveltaa verovelvollinen jälleenmyyjä, joka ostaa tavaran ilman avointa arvonlisäveroa edelleen myyntiä varten. Kun tavara myydään, jälleenmyynnin katteesta, eli tavaran osto- ja myyntihinnan erotuksesta, maksetaan vero. Jos tavaran ostaja on itse verovelvollinen, ei hän saa vähentää ostohintaan sisältyvää veroa. Vuoden 2013 alusta lähtien on tällaisissa tapauksissa laskussa oltava merkintä 'Voittomarginaalijärjestelmä – käytetyt tavarat, eikä laskussa saa olla mainintaa verosta. Marginaaliverotuksen käyttäminen on vapaaehtoista. Ellei sitä käytetä, tulee tavaraa käsitellä normaalin verotusmenetelmän mukaan. (Nyrhinen & Äärilä 2013, 493.)

5.3 Arvonlisäverosäännökset tositteessa

Itse laskun teknisestä asusta arvonlisäverolaki ei säätele, vaan lasku voi olla joko paperinen tai sähköinen. Laki kuitenkin säätelee laskussa oltavista tiedoista, kun myyjä laatii joko verollisen tai nollaverokannan alaisen laskun. Kohtia on 20 ja pääsääntöisesti niissä määrätään samoista asioista, kuin kirjanpitolaissa mutta seuraavat seikat ovat tärkeitä arvonlisäveron kannalta; laskussa tulee olla myyjän ALV – tunnus ja jos kyse on verottomasta yhteisömyynnistä, laskuun on merkittävä myös ostajan ALV-tunnus. (Muussa tapauksessa ostajan ALV-tunnusta ei tarvita). Veron peruste, verokanta sekä suoritettu veron määrä tai vastaavasti merkintä verottomuudesta täytyy löytyä laskusta. Marginaaliverotusta sovellettaessa tulee siitä myös olla maininta. (Jokinen et al. 2015, 274 – 278.)

Suomalaisen verovelvollisen on säilytettävä Suomessa harjoittamaansa verollista ja palautukseen oikeuttavaa myyntiä koskevien myyntilaskujen jäljennökset sekä ostolaskut, jotka liittyvät tähän toimintaan, sekä kaikki ulkomailla harjoitetun osto- ja myyntitoimintaan liittyvät laskut. Laskut on säilytettävä muuttumattomina ja luotettavina kuusi vuotta sen kalenterivuoden lopusta, jolloin tilikausi on loppunut. Jos laskuja säilytetään sähköisessä muodossa, on ne pystyttävä tulostamaan selväkielisessä muodossa. Nämä säädökset koskevat myös ulkomaista elinkeinoharjoittajaa, mutta vain siinä tapauksessa, jos hän on ottanut vastaan laskuja hänen täällä sijaitsevaan kiinteään toimipaikkaansa. (Nyrhinen & Äärilä 2013, 597 – 598.)

6 Kirjanpidon ja eri verotusmenetelmien erot

Verotettavan tulon ja kirjanpidon tuloslaskennan laajuuserot muodostavat pysyvän eron kirjanpidon tuloksen ja verotettavan tulon välillä. Kirjanpidon voittoa on oikaistava; verotettavaa tuloa joko kasvatetaan lisäämällä eriä, jotka eivät ole sisällyneet kirjanpidon tuottoihin tai lisäämällä siihen kirjanpitoon sisältyvät vähennyskelvottomat erät. Verotettavaa tuloa puolestaan pienentävät kirjanpidon tuottoihin sisältyvät verovapaat erät sekä kuluihin sisällyttämättömät vähennyskelpoiset kulut. (Kauppakamari, 2016.)

6.1 Edustus, neuvottelu vai markkinointi?

Edustusmenoiksi luetaan asiakkaisiin, liiketuttaviin tai muihin henkilöihin kohdistuvasta tavanomaisesta vieraanvaraisuudesta tai muusta huomaavaisuudesta aiheutuneet menot, joiden tarkoituksena on pyrkiä solmimaan uusia liikesuhteita tai säilyttämään / parantamaan jo olevia suhteita, tai edistämään muuta toimintaa (Verohallinto 2017d). Edustusmenoista vain puolet voidaan vähentää tuloverotuksessa. (EVL 2. luku 8 § 8 momentti) mutta arvonnisäveroa ei saa vähentää ollenkaan (Jokinen et al. 2015). Edustus kohdistuu yleensä suppeaan ja määrättyyn henkilökuntaan. Se sisältää yleensä laajaa vieraanvaraisuutta kuin markkinointi ja suuntautuu laajaan, ennalta rajoittamattomaan joukkoon. Markkinointikulut ovat yleensä kokonaan vähennyskelpoinen tuloverotuksessa. Jos alkoholia tarjoillaan tilaisuudessa, se verotuksen osalta liitetään yleensä edustukseen. Nyrkkisääntönä voidaan pitää sitä, että jos tarjoilu on tilaisuuden pääasia, on silloin kyse edustuksesta. On hyvä myös huomioida, että esimerkiksi matka asiakasliikkeen juhliin voi sisältää sekä edustusta että kokonaan vähennettävää liiketoiminnan muuta menoa. (Verotieto Oy 2016, 32 – 33.)

Edustuslahjana pidetään tavallista mainoslahjaa arvokkaampana ja se annetaan jollekin valitulle liikekumppanille. Jos annetaan alkoholia lahjana, se verotuskäytännössä (tulo- ja arvonnisäverotuksessa) aina katsotaan kuuluvan edustukseen. Tavanomaisiksi mainoslahjoiksi puolestaan luetaan yrityksen tuottamat näytteet tai asiakkaille yrityksen merkkipäivänä annettu lahjat. Lahja ei saa olla enemmän kuin 35 euroa ja niihin yleensä on painettu yrityksen nimi tai liiketunnus. Mainos-

menot, kuten ilmoitukset ja lahjat luetaan EVL 8 § 5 kohdan mukaan vähennyskelpoisiksi. Ne saa myös vähentää arvonlisäverotuksessa. Mainostilaisuuden tarkoitus on yrityksen ja sen tuotteiden tekeminen laajalti tunnetuksi. Tällaisia tilaisuuksia ovat esim. messut. (Verohallinto 2017e.)

Neuvottelukulut poikkeavat edustuskuluista siten että ne ovat lähtökohtaisesti vähennyskelpoisia kuluja niin tulo kuin arvonlisäverotuksessa. Neuvottelukuluihin kuuluvat yrityksen sisäiset palaverit, kuin hallintoelinten kokouksista ja tilintarkastajien kanssa käytyjen neuvottelujen yhteydessä aiheutuneet menot. Asiakasneuvottelujen yhteydessä tapahtuva tarjoilu voidaan käsitellä joko kokous- ja neuvottelukuluna tai edustuskuluna. Tositteeseen olisi hyvä myös kirjoittaa neuvotteluun osallistuneiden henkilöiden nimet ja heidän edustamansa yritykset, tilaisuuden luonne sekä ”isäntä”. (Tämä sama pätee myös edustuslaskuihin). Tarjoilu on kokonaan vähennyskelpoista, jos se on vain vähäistä ja tavanomaista. (Verotieto Oy 2016, 34.)

6.2 Työ- vs. suojavaatteet

Rajanveto siitä, mikä on työvaate, on hankalaa ja riippuu yrityksen toimialasta ja toiminnasta. Laki tosin määrää, että verovähennyskelpoisuuden saa, jos vaatteet eivät ole käytössä muualla kuin töissä. Käytännössä tämä sulkee pois kaikki normaalivaatteet, joita käytetään ’siisteissä sisätiloissa’. Työturvallisuuteen liittyvät asusteet, kuten suoja- ja turvavaatteet, ovat verovähennyskelpoisia.

Verohallinnon syventävissä ohjeissa sanotaan, että jos työ- tai virkapuvulla on rajoitettu käyttö, saa kustannukset vähentää verotuksessa. Esimerkki tällaisesta on muusikon tai esiintyvän taiteilijan tavanomaisesta poikkeava esiintymisasu. Työn laadun vuoksi suoja- ja -takki- pesemis- ym. kustannukset ovat vähennyskelpoisia, edellyttäen että työntekijä itse hankkii työasunsa. Työnantajan järjestämä suojavaate tai sen aiheuttamat kustannukset työntekijälle eivät ole vähennyskelpoisia. (Verohallinto 2017d.)

7 Etuudet

Etuudet, joita työnantajan on mahdollista antaa työntekijöilleen tai yrittäjän itse itselleen, ovat palkitsemisen eri muotoja. Yleisin palkitsemisen muoto on rahanpalkka mutta sen lisäksi voidaan antaa erilaisia etuuksia, jotka voivat olla joko verovapaita tai verollisia. Verovapaa etuus voi olla esimerkiksi työterveyshuolto, siltä osin, kun työnantaja on oikeutettu saamaan korvauksia Kelalta sairausvakuutuslain nojalla tai koulutus tietyissä rajoissa, kun taas puhelin, asunto ja autoetuudet ovat verollisia työntekijälle. Verohallinnon luontoisetujen verotuksen ohjeet löytyvät esimerkiksi haulla: drno A15/200/216. (Engblom et al. 349, 353.)

Palkitsemis- ja kannustintavoista voidaan käyttää yleisesti nimeä luontoisedut (Engblom, 2006. 19 -20). Veronalaiset luontoisedut ovat osa palkkatuloa ja ne huomioidaan, kun lasketaan ennakonpidätystä, sekä ne otetaan huomioon myös silloin, kun maksetaan lakisääteisiä eläke- ja muita sosiaalivakuutusmaksuja (Engblom et al. 348).

7.1 Autoetu

Autoedulla tarkoitetaan työntekijän käytössä olevaa yrityksen omistamaa tai vuokraamaa ajoneuvoa (henkilö- tai pakettiauto), jota työntekijä tai hänen perheensä voi käyttää myös yksityiseen ajoon. (Engblom 2006. 37.) Myös yrittäjä voi saada autoetuuden. Henkilöyhtiöissä, kuten toiminimessä se käytännössä tarkoittaa sitä, että auton voi merkitä yrityksen nimiin, jos yli 50 % kertyvistä kilometreistä tulee yritystoimintaan liittyvistä ajoista. Silloin myös kaikki autoon liittyvät kulut voidaan kirjata kirjanpitoon ja yksityisajosta tehdään ajopäiväkirja, jonka kilometrit vähennetään pois tilikauden lopussa. Jos yrityskilometrejä kertyy alle 50 %, voidaan yrittäjälle maksaa ne kilometrikorvauksina. Osakeyhtiöissä yrittäjä voi saada kilometrikorvauksia oman auton käytöstä (kuin myös työntekijä) mutta hän voi työntekijän tavoin saada autoetuuden yrityksen omistaman autoon. (Auvinen 2015.)

Palkkaan rinnastettava auton luontoisetu, josta maksetaan ennakonpidätys, jaetaan kahteen ryhmään; vapaaseen autoetuuteen ja auto käyttöetuuteen. Vapaa autoetu on kysymyksessä silloin, kun työnantaja maksaa kaikki autosta aiheutu-

neet kustannukset. Alla olevassa taulukossa (Taulukko 2) on Verohallinnon antama vapaan autoedun laskentamalli. Auton käyttöetu on puolestaan kysymyksessä silloin kun palkansaaja suorittaa itse ainakin auton polttoainekulut. Kulut on maksettava muulle taholle kuin omalle työnantajalle. (Verohallinto 2017.) Etuus arvioidaan joko kuukausi tai kilometrikohtaisesti, jossa auton käyttäjän pitää pitää ajopäiväkirjaa, johon hän merkitsee niin työ- kuin yksityisajonsa. Yksityisajoon luetaan myös työntekijän asunnon ja varsinaisen työpaikan väliset matkat. Verotusarvoa nostavat myös ajoneuvon ikä joka määritellään kolmessa eri kategoriassa

- A (vuosina 2015 – 2017 käyttöönotetut autot)
- B (vuosina 2012 – 2014 käyttöönotetut autot)
- C (ennen vuotta 2012 käyttöönotetut autot).

Kohdissa A ja B autoedun arvo vahvistetaan kuukautta kohden määräytyksi prosentiksi ajoneuvon perusarvosta lisättynä käyttökustannuksilla. Kaikille autoille saadaan tehdä 3 400 euron suuruinen perusvähennys.

Lisävarusteet, kuten metalliväri, kattoluukku, lohkolämmitin tai vetokoukku sekä hands free laitteet ja navigaattori arvostetaan työnantajan niistä maksaman hinnan mukaan. Lisävarusteet ja niiden asennuskustannuksista lisätään ajoneuvon uushankintahintaan vain 850 euroa ylittävä osa. (Engblom 2006, 37 – 40; Verohallinto 2017a.) Seuraavassa malli vuonna 2017 käyttöönotetun auton vapaan autoedun laskennasta.

Hankintahinta	27.000 €
Perusvähennys	- 3.400 €
	23.600 €
Lisävarusteet	
Metalliväri	+1.500 €
Dvd-soitin	+500 €
Hands free – laitteet	+500 €
Yhteensä	+2.400 €
850 € ylittävä osa	-850 €
Lisävarusteet yhteensä	- 1.550 €
Perusarvon laskentaperuste	25.150 €
Perusarvo autosta 1,4 %	352,10 €
Pyöritys lähinnä alempaan 10 euroon	350 €
Käyttökustannukset	+ 270 €
Autoetu	620 €

Taulukko 2. Vapaan autoedun laskentamalli (Verohallinto 2017a)

7.2 Puhelinetuus

Puhelinetu, joko matka tai kiinteä puhelinliittymä, syntyy kun työnantaja omistaa puhelinliittymän ja maksaa puhelinkulut. Yrittäjä voi myös saada puhelinetuuden, mikäli kyseessä on osakeyhtiö. Jos työntekijä / yrittäjä itse omistaa puhelimen tai on sen vuokrannut ja työnantaja maksaa hänen laskunsa ei kysymyksessä ole puhelinetu ja tällaisessa tilanteessa yksityiskäytön osuus on työntekijälle veronalaista palkkatuloa ja työkäytön osuus ennakonpidätyksestä vapaata kustannusten korvausta. (Verohallinto, 2017a.) Koska kiinteät verkkoliittymät ovat huomattavasti vähentyneet, käymme läpi matkapuhelinedun syntymistä.

Matkapuhelinetu syntyy puhelinliittymän perusteella jonka työnantaja kustantaa, eli SIM-kortin perusteella. Datsiirto-ominaisuus luetaan osaksi puhelinetuuteen eikä siten korota puhelinetuuden arvoa. Vuodelta 2017 etuuden arvo on 20 € kuukaudessa. Etu kattaa koti- ja ulkomaan puhelut sekä teksti- että multimedia-viesteistä koituneet kustannukset mutta ei niitä kuluja, jos liittymää on käytetty maksuvälineenä tai osallistuttu esimerkiksi erikseen maksavaan äänestykseen, ellei ne kuulu työntekoon. Jos työnantaja maksaa koko laskun on työntekijän palkaksi laskettava etuuden ulkopuoliset kustannukset. Jos työntekijällä enemmän kuin yksi SIM-kortti, siis enemmän kuin yksi numero käytössä, tai sitten kiinteä liittymä jonka työnantaja maksaa, tulee hänelle niistä kaikista maksettavaksi oma etuus. (Verohallinto, 2017a.)

7.3 Työterveyshuolto

Jos työnantajan työntekijälleen järjestämä terveydenhuolto on tavanomaista ja kohtuullista, ei sen katsota olevan työntekijälle veronalaisena palkkatulona. Yleisesti hammaslääkäripalveluita ei voida rinnastaa työterveyshuoltoon, ellei työntekijällä ole lääkäriin mennessä mukanaan työnantajalta saatu lähete tai muu selvitys josta tulee ilmi käynnin liittyminen työnantajan järjestämään terveydenhuoltoon. Myöskin erikoislääkäripalvelut voivat työnantajan järjestäminä olla tavanomaisina ja kohtuullisina pidettäviä kustannuksia, jotka siten ovat työntekijälle verovapaita. Tavanomaisuus ja kohtuullisuus tarkoittaa sitä että palvelut ovat käytävissä koko henkilökunnalla. Silmälasit eivät myöskään ole osa työterveyshuoltoa, ellei kysymyksessä ole joko optikon tai lääkärin määräämät työhön liittyvät erikoislasit, joihin liittyy välttämättömät sankakustannukset. (Verohallinto 2012.)

Yrittäjä ja muu omaa työtä tekevä henkilö voi vapaaehtoisesti järjestää itselleen työterveyshuollon. Kansaneläkelaitos korvaa yrittäjälle työterveyshuollon tarpeelliset ja kohtuulliset kustannukset sairausvakuutuslain (1224/2004) säännösten mukaisesti. Yrittäjän oman työterveyshuollon kustannukset ovat verotuksessa vähennyskelpoisia vain siltä osin, kuin ne ovat kohtuullisia yrittäjän työpanokseen nähden. Lisäksi vähentämisen edellytyksenä on, että yrittäjä tosiasiaassa työskentelee yrityksessä ja vastaavat palvelut ovat tarjolla myös mahdollisille muille yrityksen työntekijöille. Yrittäjän oman työterveyshuollon kustannusten vähentäminen ei kuitenkaan edellytä, että yrityksessä työskentelee omistajan lisäksi muita työntekijöitä. Liikkeen- ja ammatinharjoittajan sekä maataloudenharjoittajan verotuksessa vähennyskelpoista on työterveyshuollosta maksettu määrä. Vastavasti veronalaista tuloa on Kansaneläkelaitokselta saatu korvaus. Osake- tai henkilöyhtiön osakkeenomistajalleen tai yhtiömiehelleen järjestämä Kansaneläkelaitoksen korvaaman työterveyshuollon tasoinen työterveyshuolto voidaan katsoa tuloverolain 69 §:ssä tarkoitetuksi verovapaaksi henkilökuntaeduksi. (Verohallinto 2013.)

8 Peitelty osingonjako ja osakaslaina

Verotusmenettelylain mukaan peitelty osingonjako käsitteenä tarkoittaa sitä että osakeyhtiö antaa osakkeenomistajalleen rahanarvoista etua, joka on osakkuus- aseman perusteella yleensä oleellisesti poikkeava joko hinnoitteluna tai vastikkeena. (Kukkonen & Walden 2014, 217.) Peiteltyä osinkoa voi saada myös osakkaan omainen mutta näissä tilanteissa veroseuraamukset kohdistuvat kuitenkin osakkaaseen. Omaiseksi voidaan lukea puolison, lasten ja osakkaan vanhempien lisäksi myös avopuoliso, veli tai siskontytär. (Verohallinto 2016a.) Ylihyvitystilanteet ovat usein miten liiallista palkan maksua tai osakkaan yhtiölle luovuttamasta hyödykkeestä on hänelle annettu liian suurta vastinetta. Aliveloituksessa taas osakkaalta on peritty pienempää vastiketta tai peritty alempaa hintaa osakkaalle luovutetusta hyödykkeestä. Kun arvioidaan peiteltyä osinkoa, tulee kaikissa tilanteissa käyttää lähtökohtana käypää arvoa. Jos jostain syystä ei luotettavaa vertailuhintaa saada, tulee silloin käypä arvo arvioida muulla perusteella. (Juusela et al. 2017.) Peiteltyä osinkoa syntyy myös silloin kun osakeyhtiön varoilla maksetaan osakkaan omia yksityisiä menoja tai jos osakas käyttää yhtiön omaisuutta maksamatta siitä vuokraa tai että sitä ei ole käsitelty palkkakirjanpidossa luontoisetuna (Verohallinto 2016a). Peitelty osingonjako ei tarvitse olla tahallisesti ja tietoisesti tehty vaan menettelyä voidaan sovittaa ilman tahallisuuden ja tuottamuksen näyttöä, eli väärinkäsitykseen perustuneen edun antamisestakin voi seurata veronkorotus (Kukkonen & Walden 2014, 217). Jos etuus kuitenkin verotetaan peiteltynä osingonjakona, verotetaan etuudesta sitä osuutta, jota pidetään peiteltynä 75 %. Etuuden antaneelle yhtiölle, että etuuden saaneelle osakkaalle määrätään pääsääntöisesti veronkorotus, joka on yleensä enintään 10 % lisätystä tulosta. Varsin törkeissä tapauksissa korotus voi olla jopa 30 % lisätystä tulosta. Esimerkkejä peitellystä osingosta voi olla; yhtiön osakkaalle kustantama autoetu, jota ei ole käsitelty luontoisetuna, yhtiö maksaa osakkaan omaiselle markkinatasoa korkeampaa vuokraa, osakas on ostanut yhtiöltä auton alihinnalla tai yhtiön osakkaalle maksama ulkomaanmatka ei liity yrityksen toimintaan. (Yritystieto Oy 2016, 90 -91.)

Osakeyhtiölaki ei sellaisenaan määrittele lähipiiri- tai osakaslainen edellytyksiä mutta yhtiöoikeudellisesti katsottuna kaikkia osakkaita tulee kohdella samalla tavalla, joten tasapuolisen kohtelun kannalta laina saattaa olla laitton. Tällaiset laittomat lainat voivat kuitenkin olla verotuksessa vähennyskelvollisia, jos olosuhteista ilmenee lainan antamisen ja takaisinmaksun tarkoitus. TVL 54 c § toteaa, että: *Lainansaajalla on oikeus vähentää pääomatuloistaan tulonhankkimismerkona se osuus tuloksi luetusta osakaslainasta, jonka hän on maksanut takaisin. Edellytyksenä on, että maksu on suoritettu viimeistään viidentenä verovuonna lainan nostamisvuoden jälkeen.* Koron vähennysoikeutta koskevat samat säännökset kuin muitakin korkomenoja. Eli jos laina kohdistuu vakituisen asunnon hankkimiseen tai peruskorjaukseen, koron saa vähentää asuntolainan korkona. Jos taas laina kohdistuu veronalaisen tulon hankkimiseen esimerkiksi vuokrattavan asunnon ostoon, lainasta maksetun koron saa vähentää tulonhankkimisvelan korkona. (Verohallinto 2017k.) Osakaslainojen tulkinta peiteltyinä osinkona on yleensä melko harva, koska nostettu laina yleensä tulkitaan nostovuoden pääomatuloksi (Kukkonen & Walden 2014, 222).

9 Yksityisnostot henkilöyhtiössä

Toiminimen alla liiketoimintaa harjoittava yrittäjä ei voi maksaa itselleen palkkaa vaan hänen itselleen nostamansa raha katsotaan hänen palkakseen. Yrittäjä voi myös maksaa yrityksen tililtä omia laskujaan jolloin ne kirjataan yritysnostoiksi. Toisaalta yrittäjä voi maksaa jonkun yritykselle kuuluvan laskun omalta tililtään tai maksaa yrityksen ostoja omalla luottokortillaan jolloin ne vastaavasti kirjataan yksityissijoitukseksi. (Manninen, 2012.) Verotuksessa omasta työstä maksettu korvaus on yksityisnosto jota ei sinänsä veroteta, vaan yrittäjän maksettavaksi tulee yrityksen elinkeinotoiminnan tuloksesta koituva vero. On kuitenkin hyvä pitää mielessä, että jos yksityisnostoja on kertynyt enemmän kuin on elinkeinotoiminnan tulosta, silloin verottaja katsoo osan elinkeinotoimintaa varten otetusta lainasta olevan yksityisottoja varten. Tällöin tulee suhteellinen osuus lainan koroista lisätä elinkeinotoiminnan tulokseen. (Verohallinto 2017g.)

10 OmaVero

1.1.2017 tuli voimaan uusi OmaVero – palvelu joka korvasi vanhan Verotilin. Verohallinto loi tämän uuden palvelun asiakkaidensa toivomuksesta. Heidän teettämässään kyselyssä tuli selville se, että niin yrittäjät kuin tilitoimistojen työntekijät käyttävät mieluummin nettipalveluita, kuin asioivat henkilökohtaisesti verotoimistoissa. (Ojala 2016, 8.) Uuden palvelun on tarkoitus parantaa tiedonsaantia, yhdenmukaistaa ja yksinkertaistaa verotusta ja edistää sähköisiä toimintatapoja reaaliaikaiseksi. OmaVero – palveluun kirjaututaan edelleen samalla tavalla kuin Verotiliin, eli voidaan käyttää pankki- tai Katso – tunnisteita. Tammikuusta lähtien tulee esimerkiksi oma-aloitteiset verot kuten ALV, ennakonpidätys ja työnantajan sairausvakuutusmaksu ilmoittaa vain sähköisesti, sekä maksut tulee hoitaa verkkomaksuna. (Salomaa 2016, 58 – 60 & Vigren 2016, 34 – 37.) Sanastoa tullaan myös uudistamaan; entiset ilmoitus- ja maksujakso sekä kohdekausi korvataan verokaudella, kausiveroilmoitus veroilmoituksella ja verotiliote kalenterikuukaudelta muodostettavalla yhteenvedolla (Vigren 2016, 34).

OmaVeron käyttäjät (ilmoitusten tekijät) muodostuvat lähinnä tilitoimistojen työntekijöistä jotka yleensä ovat vastuussa verojen ilmoittamisesta, yrittäjän jäädessä vain maksumieheksi. Yrittäjän on kuitenkin hyvä tiedostaa, että hänen toiminnallaan voi olla suurikin vaikutus kirjanpitäjän mahdollisuuksiin tehdä työnsä ajallaan ja oikein. Jos esimerkiksi arvonlisäveroilmoitusta täytyy syystä tai toisesta korjata on korjaus tehtävä antamalla kokonaan uusi ilmoitus, eikä vain lisäilmoitusta niin kuin Verotilin aikana. (Verohallinto 2017c.) Tärkeää tässä on se, että korjaus täytyy tapahtua 45 päivän kuluessa, jotta vältetään myöhästymisseuraamuksilta.

Jos näiltä ei kuitenkaan vältytä, jokaiselta myöhästymispäivältä peritään 3 euroa per päivä mutta maksimissaan 135 euroa. Jos verokauden ensimmäinen veroilmoitus annetaan yli 45 päivää myöhässä, 135 euron suuruiseen maksuun lisätään kaksi prosenttia myöhässä ilmoitetun veron määrästä. Jos veroa ei tule maksettavaksi on myöhästymismaksun suuruus tällöin 135 euroa.

Toinen asia jonka yrittäjän on hyvä ymmärtää, on se, että jos kirjanpitäjä ei pysty tekemään arvonlisäveron yhteenvedoilmoitusta, koituu siitä laiminlyöntimaksu. Se määrätään sekä yhteenvedoilmoituksen että laiminlyönnin perusteella. Maksun

suuruus on enintään 15 000 euroa, entisen 1 700 euron sijaan. (Salomaa 2016, 63-65.) Yrittäjä on se, joka on lopulta vastuussa siitä, saako Verottaja oikeaa tietoa ajallaan, ei kirjanpitäjä.

Tämän lopputyön kirjoittamishetkellä (huhtikuu 2017) OmaVero on ollut käytössä hieman yli kolme kuukautta. Alku ei ollut kovinkaan lupaava, ja käyttäjät eivät olleen tyytyväisiä niin sanottuihin uudistuksiin. Verohallinnolle sateli kommentteja varsinkin tiitoimistoille, ja joitain OmaVeron osia on muutettu enemmän käyttäjäystävälliseksi. Positiiviasi kommentteja uusi palvelu on myös saanut; yleisesti ottaen asiat löytyvät hyvin, Verohallinnolta tulevat selvityspyynnöt ovat hyvin esillä, ja Huomioitavaa-osio on kätevä, jos tarvitsee nähdä esimerkiksi erääntyvät saldot ja mihin saldoja on kohdistettu. Kiitosta saa myös EU-ostoista ja käännetyn verovelvollisuuden ilmoituksessa esiintyvä automaattinen huomautus, joka muistuttaa summan liittämistä myös toiseen kohtaan veroilmoituksessa. Huonoina asioina koetaan vanhojen asioiden löytämisen hankaluus: jos ilmoitusta on jouduttu korjaamaan, löytyy vain korjaus tiedostosta, ei sitä, mitä on korjattu. Maksut ja palautukset näkyvät vain kerran kuussa saapuvasta yhteenvedosta, muuten luvut näkyvät kokonaissummana. Tämä erottelunäkymän puuttuminen on ollut yksi suurimmista harmin kohteista.

11 Kirjanpito ja kirjanpitäjän rooli

Kirjanpitäjän palkkaaminen ei ole pakollista mutta suositeltavaa. Monet saattavat ajatella kirjanpidon olevan ylimääräinen kuluerä, jota yritetään pitää mahdollisimman pienenä keinolla millä tahansa. Kirjanpito mielletään lähinnä kuittien mappiin laittamisena ja sen tähden usein yrittäjä tai hänen perheenjäsenensä auttavat hoitamalla paperihommat kuntoon. Keskustelut kirjanpitäjien kanssa antoivat kuvan, että valitettavan usein tämä henkilö ei ole aivan ajan tasalla siitä, kuinka työ olisi tehtävä, ja onnistuu luomaan kirjanpitäjälle enemmän työtä, vaikka tarkoitus olisikin päinvastainen. On asioita, joissa yrittäjä voi auttaa, jotta hänen kirjanpitoinsa tekeminen sujuisi juohevasti: yksi tärkeä asia on aikatauluista kiinni pitäminen. Aikataulut hyvin usein liittyvät verotukseen, ja niiden laiminlyönti tulee aina maksamaan yrittäjälle. Toinen erittäin hyvä apu on merkitä lisäselvityksiä kuitteihin. On myös hyvä keskustella kirjanpitäjän kanssa isoimmista investoinneista,

koska ne voivat tuoda mukanaan erilaisia verovaikutuksia, joista yrittäjän olisi hyvä tietää etukäteen. Tässä vain muutamia käytännön esimerkkejä, joita noudattaen yrittäjä pystyy säästämään itselleen selvää rahaa. Kirjanpitäjä useasti laskee tehdyn työn mukaan, joten mitä enemmän aikaa hän käyttää tositteiden selvittelyyn, sitä kalliimmaksi se käy yrittäjälle.

Kirjanpitäjä on usein pienen yrittäjän talouspäällikkö. Yrittäjän aika ei yleensä riitä tuloslaskelma ja taseen tutkimiseen eikä välttämättä taitoa siihen. Silloin ainoa henkilö, joka todella tietää, miten yrityksellä menee, on kirjanpitäjä. Hyvä kirjanpitäjä pitää silmällä yrityksen tilannetta ja raportoi siitä yrittäjälle. Aina ei pelkkä pankkitilin tämän hetkinen saldo ole riittävä, vaan asioita pitää myös katsoa pitkällä tähtäimellä, esimerkiksi investointitarpeet ja niiden mahdollinen rahoitus sekä osakeyhtiöissä oman pääoman riittävyys. Kirjanpitäjältä yrittäjä saa myös veroneuvontaa, sillä verotus muuttuu jonkin verran lähes vuosittain, ja muutoksien ajan tasalla pysyminen ei-ammattilaiselle on varsin hankalaa. Kuitenkin kaiken tuon äsken sanotun ohella on myös tärkeää, että yrittäjällä itsellään olisi taito pitää silmällä yrityksensä tilaa. Tämä ei tarkoita sitä, että yrittäjän on hallittava taloushallinnon kiemurat, vaan muutaman avainluvun opetteleminen ja niiden seuraaminen tuloslaskelmalta ja taseelta ei ole vaikeaa oppia eikä vie kuukaudessa paljon aikaa.

11.1 Yrityksen osto vai yksityinen osto?

Mitä kuitteja kuuluu yrityksen kirjanpitoon? Vastaus tähän on hyvinkin helppo: yrityksen kuitit. Jostain syystä tämä on hyvin monelle yrittäjälle vaikeaa ymmärtää käytännössä, ja niinpä kirjanpitoon yritetään sujauttaa toinen toistaan mielikuvituksellisia 'yrityksen' menoja.

Kaikkein eniten tätä tapahtuu toiminimissä, jossa yrityksen varat luokitellaan tuloverotuksessa yrittäjän henkilökohtaiseksi tuloksi. Yrityksen tililtä on helppo maksaa sekä yrityksen että omat menot. Rahaakin yrittäjä voi ottaa omaan käyttöönsä kuukausittain niin paljon kuin rahkeissa riittää. Yrittäjälle tämä antaa mukavaa vapautta, mutta kirjanpitäjälle monet yksityisotot saattavat tuottaa lisävai-
vaa. Tässä kohdassa tosittien merkitys on aivan valtava, koska sillä pystytään

todentamaan, kuuluuko ostos todellakin yritykselle vai onko se kirjattava yksityis-ottoihin. Valitettavan useasti yrittäjät mieltävät, että kaikki mahdolliset kulut ovat tuloverotuksessa vähennyskelpoisia, mikä ei todellakaan pidä paikkansa. Itse asiassa verottaja on hyvinkin tiukka siitä, mitä saa vähentää ja mitä ei.

11.2 Kassan hallinta

Kassan hallinta on myös asia, joka jää monesti suhteellisen vähäiselle huomiolle. Tämä on etenkin tärkeää, jos pankin ja käteiskassan, jos sellainen on käytössä, varat eivät ole suuret. Tällöin tulee todellakin miettiä yrityksen tulo- ja menorakennetta. Jokaisen yrittäjän tulisi tiedostaa ainakin se suuruusluokka, missä kuukausikohtaiset menot ovat. Pakolliset maksut, kuten ALV, ennakkoverot, työnantajan maksut, työttömyysvakuutusmaksut (TVR) sekä ryhmähenki- ja tapaturmavakuutukset ovat menoja, jotka saattavat tapahtua hieman viiveellä, mutta jotka ovat otettava huomioon kassalaskelmia tehdessä. Näiden menojen kohdistamiseen auttaa kyky lukea tasetta, sillä nämä mahdolliset tulevat maksut löytyvät osasta taseen velat. Varsinkin henkilöyhtiöissä, jossa yrittäjä voi tehdä yksityisnostoja niin usein ja sillä summalla kuin itse haluaa, on tärkeää tietää niiden vaikutus kassaan. On ikävää, jos yrittäjä joutuukin laittamaan rahaa takaisin yritykseensä kattaakseen toimintaan liittyvät menot.

11.3 Tulkinnan varaisia alueita

Kirjanpidon ja verotuksen väliltä löytyy myös harmaita alueita, joissa löytyy tulkintavaraa. Näitä ovat esimerkiksi edustus- ja neuvottelukulut sekä työvaatteet. Hyvä yleissääntö edustuksessa on se, että jos alkoholia on mukana, niin silloin on kyseessä edustus. Kannattakin miettiä, otetaanko lounastapaamisella viiniä vai ei, koska ilman viiniä se menisi kokous- ja neuvottelukulujen alle, joka on tulosekä arvonlisäverotuksessa täysin vähennyskelpoinen. Edustuskuluja sen sijaan saa vähentää tuloverotuksessa vain puolet ja arvonlisäverotuksessa ei lainkaan. Se, minkä yrittäjä itse ajattelee työvaatteeksi, ei monestikaan vastaa verottajan käsitystä vähennyskelpoisesta vaatuksesta. Verottaja ei varsinaisesti ole listannut hyväksymiään vaatteita, muuten kuin todeten, että niiden pitää olla sellaisia, jotka ovat varta vasten hankittu työn tekemiseen eikä niitä voida käyttää

työn ulkopuolella. Siihen kategoriaan ei juurikaan mahdu muuta kuin suojavaate-
tus tai erikoiset, tiettyyn tilanteeseen hankitut vaatteet, kuten esiintyvien taiteili-
joiden esiintymisasut. Normaaleja vaatteita ei myöskään voida käyttää hyödyksi
arvonlisäverotuksessa, joten lopulta niiden kirjaus kirjapitoon ei hyödytä yritystä
lainkaan.

11.4 Kirjanpitäjät, poistuva ammattikunta?

Digitalisoituminen on tätä päivää, ja lähes paperiton toimisto melkein saavutetta-
vissa. Taloushallinto elää murrosaikaa, ja alan ammattilaisten toimenkuva on
muuttumassa hiljalleen mutta varmasti. Tositteiden kanssa pelaaminen jää vä-
hemmälle ja pääpaino siirtyy konsultoinnin puolelle. Silloin kuvaan tulevat mu-
kaan erikoistuminen esim. verotukseen sekä kirjanpitäjien taito analysoida yrityk-
sien lukuja tulee yhä tärkeämmäksi. Vaikka lehdistössä onkin maalattu mustia
kuvia kirjanpitäjän työn katoamisesta, ei se kuitenkaan pidä paikkaansa niin
kauan, kuin laki vaatii tilinpäätöksien tekemisen ja verottajan ohjeet ja säädökset
monimuotoisia. Työ ei lopu, työn kuva vain muuttuu.

12 Yritysmuodon valinta

Yritysmuotoa kannattaa miettiä tarkoin, koska verotus ja palkanmaksu vaihtelevat eri yritysmuodosta riippuen sekä eri yritysmuotojen perustamiseen tarvittavat panokset vaihtelevat suuresti.

Toiminimi on helpoin perustaa ja hallita. Sen perustamiseen tulee tehdä perustamisilmoitus kaupparekisteriin ja se maksaa 75 euroa (Patentti- ja rekisterihallitus 2017). Toiminimellä ei välttämättä tarvitse olla edes omaa pankkitiliä, joskin sen olemassaolo on todella suotavaa. Yritykset tulot ja menot luetaan yrittäjän henkilökohtaisiksi tuloiksi ja menoiksi ja yrityksen tulos verotetaan yrittäjän henkilökohtaisessa verotuksessa. Toiminimessä ei yrittäjä myöskään voi nostaa palkkaa, vaan otot kirjataan yrittäjän henkilökohtaisiksi nostoiksi ja verotetaan vasta yrittäjän omassa tuloverotuksessa.

Avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö ovat saman kaltaisia, mutta avoimessa yhtiössä kaikki yhtiömiehet harjoittavat elinkeinotoimintaa, kun taas kommandiittiyhtiössä

on vastuunalaisia yhtiömiehiä ja äänettämiä yhtiömiehiä (molempia vähintään yksi). Vastuunalaiset yhtiömiehet ovat henkilökohtaisesti vastuussa yhtiön velvoitteista, aivan kuin avoimen yhtiön yhtiömiehet, kun taas äänettömien yhtiömiesten vastuu rajoittuu vain heidän sijoittamansa omaisuuspanoksen määrään, joka on sanottu yhtiösopimuksessa. Tuloverotuksessa yhtiön tulos jaetaan yhtiömiehille verotettavaksi heidän henkilökohtaisessa verotuksessaan ja se jaetaan pää- ja/tai ansiotuloksi. Molemmat yhtiöt syntyvät tekemällä rekisteröitymisilmoitus Patentti- ja rekisterihallitukseen, josta maksetaan 240 euron rekisteröitymismaksu. (Patentti- ja rekisterihallitus 2016 & Verohallinto 2015). Yhtiömiehet voivat saada palkkaa tai nostaa yksityisnostoja tai molempia.

Osakeyhtiö vaatii toimintansa aloittamiseksi enemmän kuin henkilöyhtiöt. Allekirjoitettu perustamissopimus tulee rekisteröidä kaupparekisteriin kolmen kuukauden kuluessa. Rekisteröinnin yhteydessä yhtiön voi ilmoittaa myös Verohallinnon arvonlisäverovelvollisten rekisteriin, työnantajarekisteriin ja ennakkoperintärekisteriin. Perustamisilmoituksen teko sähköisesti maksaa 330 €. Ennen rekisteröintiä yhtiölle tulee laatia yhtiöjärjestys. (Patentti- ja rekisterihallitus 2017a.) Yhtiöllä tulee olla myös osakepääomaa, joka on vähintään 2 500 euron suuruinen. Perustamissopimuksessa tulee käydä ilmi osakkeenomistajan itselleen merkitsemien osakkeiden määrä. (Osakeyhtiölaki 21.7.2006 / 624.) Perustamissopimuksen ja yhtiöjärjestyksen sisällöstä määrätään osakeyhtiölaissa. Osakeyhtiössä osakas on työsuhteessa yhtiölle ja hänelle siten maksetaan palkkaa työstään. Osakas voi myös saada lisätuloja osinkoina. Yksityisotot ovat osakeyhtiössä kiellettyjä.

13 Ideasta ohjeeseen

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli koota informaatiopaketti aloittavalle pienyrittäjälle selkosuomeksi kirjoitettuna ja se tehtiin tilitoimisto Bonumille. Lopputyön tutkimuskysymyksenä oli: Mitä yrittäjän tulisi tietää kirjanpidosta ja verotuksesta ja tutkimusongelmana miten tieto saadaan yrittäjälle, missä muodossa ja minkä suuruisina palasina?

Työ alkoi informaatiopaketin rungon suunnittelusta, jonka pohjalta syntyivät sekä teoriaosio että empiirinen osa. Pakettiin haluttiin ottaa mukaan kaikki ne suurimmat asiat, joita yrittäjän olisi hyvä miettiä ja tiedostaa yritystä perustettaessa. Aiheiden valinnassa auttoivat Bonumin työntekijät, ja lopullinen työ onkin perustettu heidän työssään kohtaamiinsa ongelma-alueisiin. Aihealue on laaja, käsittäen osia niin verotuksesta kuin kirjanpidosta, sekä yleisesti huomionarvoisia asioita, joita yrittäjälle tulee vastaan yritystään pyörittäessään.

Teoriaosio koostuu suurelta osalta Verohallinnon ohjeista ja otteista eri verolajeista, jotka määräävät yrittäjän toimintaa, kuin myös kirjapitäjää ohjaavasta kirjanpitolaista. Teoriaan otettiin laeista vain ne osiot, jotka todennäköisesti vaikuttavat pienyrittäjän toimintaan, kuitenkin varsinkin eri lakien osat on pyritty esittämään mahdollisimman seikkaperäisesti, jotta vältyttäisiin niiden tulkintavirheiltä. Empiriassa käydään läpi asioita yleisemmin ja liitettiin mukaan myös kirjapidollinen näkökulma.

Miten tieto saadaan yrittäjälle ja missä muodossa? Sekä tutkimuskysymykseen että -ongelmaan saatiin vastaus informaatiopaketin muodossa. Itse informaatiopaketti sisältää tekstiä noin 10 sivua vaikka asiat on selvitetty vain pintapuolisesti. Paketin laajuus kuvastaa hyvin sitä, kuinka paljon uudella yrittäjällä on mietittävää aivan vain 'paperitöiden' osalta. Yrityksen talous on ja sen hoitaminen on erittäin tärkeä osa koko yrityksen toimivuutta ja on paljon monimuotoisempi kuin moni yrittäjä sen edes mieltää.

14 Pohdinta

Vaikeinta oli saada kohdat Verohallinnon ohjeista ja lain pykälistä referoitua niin, että asia pysyy samana. Lähteitä olen käyttänyt paljon ja yrittänyt löytää mahdollisimman paljon tietoa myös kirjoista, ettei lähdeluetteloni täyty vain ja ainoastaan internet lähteistä. Valitettavasti kuitenkin päivitetyn aineisto löytyy yleensä sähköisessä muodossa.

Pohdiskelin sitä, missä muualla tällaista opasta voisi käyttää ja mieleeni tulivat yrityshautomot. Siellä potentiaaliset yrittäjät saisivat hyvän pohjaymmärryksen kirjanpidollisista ja verotuksellisista asioista heti alussa. Ymmärrykseni on, että

tällaisissa hautomoissa ja yrityskoulutuksissa käydään läpi joitain aspekteja kirjanpidosta, mutta kattavuudeltaan se osio ei aina ole kovinkaan laaja.

Tämä työ on vahvistanut ymmärrystäni koulussa opituista asioista, sekä auttanut minua työssäni aloittelevana kirjanpitäjänä. Olen voinut tehdä työtäni varsin itsenäisesti, ja aina tarvittaessa olen saanut apua ja ohjausta niin työpaikaltani kuin koulusta. Itselläni on myös yrittäjätaustaa ja tiedän monta pienyrittäjää, joille kaikki vähänkin taloushallintoon viittaava on asia, jota tulee vältellä viimeiseen asti. Infopaketin ideana onkin avata yrittäjien ajatusmaailmaa siitä, kuinka monta eri asiaa tulee yrittäjän ottaa huomioon ja muistaa taloushallinnon puolelta, kun hän lähtee yrittäjäksi. Sen tähden toivon, että tämä paketti auttaa yrittäjiä käsittämään, ettei kirjanpitäjä ole vain kuittien kanssa pelaava pakollinen paha, vaan, että jos kirjanpitäjän monimuotoiset palvelut osataan hyödyntää hyvin, yrittäjä itse voi huoletta keskittyä kaikkein tärkeimpään, eli tekemään sitä, missä hän on alansa ekspertti.

Kuvat

Kuva 1. Esimerkki tuontitavaran verotuksesta, s. 19

Taulukot

Taulukko 1. Kahdenkertaisen kirjanpidon rajat, s. 8

Taulukko 2. Vapaan autoedun laskentamalli, s. 25

Lähteet

Anttila, R., Jokinen, M., Nieminen, A. & Äärilä, L. 2017. Arvonlisäverotus. Helsinki: Taletum media Oy. [https://ezproxy.saimia.fi:2392/teos/HACBGXGTBF#kohta:10.\(\(20\)RAKENNUSTOIMINTA\(\(20\)JA\(\(20\)KIINTEIST\(\(d6\)NHALLINTA\(\(20\)\)](https://ezproxy.saimia.fi:2392/teos/HACBGXGTBF#kohta:10.((20)RAKENNUSTOIMINTA((20)JA((20)KIINTEIST((d6)NHALLINTA((20))). Luettu 4.2.2017.

Auvinen, O. 2015. Auto omiin vai firman nimiin? <http://blogi.certum.fi/certuminblogi/2015/6/1/auto-omiin-vai-firman-nimiin>. Luettu 28.3.2017.

Elo 2017. Yrittäjä. YEL-vakuutus. <https://www.elo.fi/yrittaja/yel-vakuutus>. Luettu 10.4.2017.

Eläketurvakeskus, 2017a. Työntekijän eläkelaki on kattavuudeltaan laajin työeläkelaki. <http://www.etk.fi/elakejarjestelmat/suomi/elaketurvan-kattavuus-ja-vakuuttaminen/palkansaajat/>. Luettu 27.2.2017.

Eläketurvakeskus 2017b. Yrittäjän vakuutus perustuu YEL-työtuloon. <http://www.etk.fi/elakejarjestelmat/suomi/elaketurvan-kattavuus-ja-vakuuttaminen/yel-yrittajat/>. Luettu 27.2.2017.

Engblom, A., Holla, J., Järvinen, J., Lamminsivu, S., Lampinen, A., Lepistö, M., Paronen, V., Rautajuuri, A-L., Sandelin, E., Torkkel, T., Westergård, M. & Äimä, K. (toim.) 2016. Elinkeinoverotus 2016, KPMG. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Engblom, A. 2006. Henkilökuntaedut verotuksessa. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Hyttinen, P & Klemola, A. 2014. Kansainvälisen kaupan arvonlisäverotus. Helsinki: KHT-Media Oy.

Jokinen, M., Klemola, A. & Takalo, T. 2015. Käytännön arvonlisäverotus. Helsinki: ST-Akatemia Oy.

Juusela, J., Nykänen, O., Tikka, K. & Viitala, T., 2017. Yritysverotus I – II. Helsinki: Talentum Media Oy. [https://ezproxy.saimia.fi:2392/teos/FADBGXGTBF#kohta:26.\(\(20\)PEITELTY\(\(20\)OSINGONJAKO\(\(20\)\)](https://ezproxy.saimia.fi:2392/teos/FADBGXGTBF#kohta:26.((20)PEITELTY((20)OSINGONJAKO((20))) Luettu 9.2.2017.

Kaijanaho, A-J. 2016. Aloitetaan alustaeli tositteesta – Pienen yhdistyksen kirjanpito ja tilinpäätös, osa 1. <http://antti-juhani.kaijanaho.fi/newblog/archives/791/comment-page-1>. Luettu 11.3.2017

Kananen, J. 2014. Toimintatutkimus kehittämistutkimuksen muotona: Miten kirjoitan toimintatutkimuksen opinnäytetyönä? Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kauppakamari, 2016. B4 verotuksen ja kirjanpidon erot. <http://kauppakamari-tieto.fi/fi/s/t/vero/b-tuloverotuksen-perusperiaatteet/b4-verotuksen-ja-kirjanpidon-erot/>. Luettu 11.3.2017.

Kirjanpitoasetus 30.12.1997. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19971339>. Luettu 11.3.2017.

Kirjanpitolaki 30.12.1997 / 1336, uudistettu 30.12.2015 / 1620. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19971336>. Luettu 11.3.2017.

KPMG 2016. Maksuperusteinen arvonnisäverotus helpottaa pienyritysten maksuvalmiutta. <https://home.kpmg.com/fi/fi/home/uutiset-ja-julkaisut/2016/09/maksuperusteinen-arvonnisäverotus-helpottaa-pienyritysten-maksuvalmiutta.html>. Luettu 11.3.2017.

Kukkonen, M & Walden, R. 2014. Pk-yrityksen verosuunnittelu. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Laitinen, M. & Peltomäki, T. 2017. Ennakkoperintä. Helsinki: Talentum Media Oy. [https://ezproxy.saimia.fi:2392/teos/IACBGXGTBF#kohta:ENNAKKOPERINTA\(\(c4\)\)\(\(20\)\)](https://ezproxy.saimia.fi:2392/teos/IACBGXGTBF#kohta:ENNAKKOPERINTA((c4))((20))). Luettu 4.2.2017.

Laki elinkeinotulon verottamisesta 24.6.1968 / 360. Edustusmenot, 2 luku 8 § 8 momentti, uudistettu 12.12.2014 / 1087. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1968/19680360#L2P7>. Luettu 28.3.2017.

Makkonen, S. 2016. Tasekaava. <https://smakkonen.files.wordpress.com/2016/01/tase-kaava.pdf>. Luettu 25.3.2017

Manninen, M. 2012. Toiminimiyrittäjän yksityisötöt. <http://blogi.auriayrityslaskenta.fi/bid/128241/Toiminimiyrittaj-n-yksityisotot>. Luettu 27.2.2017.

Nyrhinen, R. & Äärilä, L. 2013. Arvonnisäverotus käytännössä. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Ojala, M. 2016. Yrittäjille rakennetaan OmaVero-palvelua. Tilisanomat 2/2016. Uutiset, 8.

Osakeyhtiölaki. 21.7.2006 / 624. 1. osa, 5 §. Toiminnan tarkoitus. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060624#L1P5>. Luettu 25.5.2017.

Osakeyhtiölaki 21.7.2006 / 624. Päivitetty 12.8.2016. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060624>. Luettu 8.4.2017.

Patentti- ja rekisterihallitus 2016. Avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön perustamisilmoitus. <https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/avoinyhtiojaky/perustaminen.html>. Luettu 6.4.2017.

Patentti- ja rekisterihallitus 2017. Yksityisen elinkeinonharjoittajan ("toiminimen") perustamisilmoitus. <https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/yeh/perustaminen.html>. Luettu 6.4.2017.

Patentti- ja rekisterihallitus 2017a. Osakeyhtiön perustamisilmoitus. <https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/osakeyhtio/perustaminen.html>. Luettu 8.4.2017.

Reunanen, L. 2016a. Mikä on tuloslaskelma ja mitä se kertoo? <http://www.talousverkko.fi/tuloslaskelma/>. Luettu 11.3.2017

Salomaa, P. 2016. Verotusmenettelyn kokonaisuudistus 1.1.2017. Taloushallintoliiton tilitoimistopäivät 14.11.2016. Helsinki: Taloushallintoliitto, 58 – 72.

Siipola, S. 2014. Mikä on tase ja mitä se kertoo? <http://www.talousverkko.fi/mika-on-tase-ja-mita-se-kertoo/>. Luettu 11.3.2017.
Taloushallintoliitto 2016. Uudistettu kirjanpitolaki astui voimaan 1.1.2016. <https://taloushallintoliitto.fi/kirjanpidon-abc-mita-jokaisen-tulisi-tietaa-kirjanpidosta/kirjanpitolakia-uudistetaan>. Luettu 11.3.2017

Verohallinto 2012. Henkilöasiakkaan verotus. Palkka. Työnantajan järjestämä terveydenhuolto. https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Palkka/Tyonantajan_jarjestama_terveydenhuolto. Luettu 12.3.2017.

Verohallinto 2013. Yrittäjän työterveyshuollon kustannukset verotuksessa. [http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Elinkeinoverotus/Yrittajan_tyoterveyshuollon_kustannukset\(29593\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Elinkeinoverotus/Yrittajan_tyoterveyshuollon_kustannukset(29593)). Luettu 2.4.2017.

Verohallinto 2015. Avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö. https://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Avoin_yhtio_ja_kommandiittiyhtio/Tuloverotus. Luettu 6.4.2017.

Verohallinto 2016a. Syventävät vero-ohjeet. Henkilöasiakkaan tuloverotus. Peiteltä osinko. https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Peiteltty_osinko. Luettu 3.4.2017.

Verohallinto 2016b. Tietoa Verohallinnosta. Uutiset. Työnantajan ja työntekijän eläke ja vakuutusmaksuprosentit 2017. Verohallinnon tiedote 14.12.2016. [https://www.vero.fi/fi-FI/Tietoa_Verohallinnosta/Uutiset/Tyonantajan_ja_tyontekijan_elake_ja_vaku\(41595\)](https://www.vero.fi/fi-FI/Tietoa_Verohallinnosta/Uutiset/Tyonantajan_ja_tyontekijan_elake_ja_vaku(41595)). Luettu 19.4.2017.

Verohallinto 2017a. Syventävät vero-ohjeet. Ennakkoperintä. Luontoisedut verotuksessa. http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Ennakkoperinta/Luontoisedut_verotuksessa. Luettu 15.1.2017.

Verohallinto 2017b. Tietoa Verohallinnosta. Muutoksia 2017. Verokausien valintaan muutoksia. [https://www.vero.fi/fi-FI/Tietoa_Verohallinnosta/Muutoksia2017/Verokausien_valintaan_muutoksia\(39759\)](https://www.vero.fi/fi-FI/Tietoa_Verohallinnosta/Muutoksia2017/Verokausien_valintaan_muutoksia(39759)). Luettu 18.1.2017.

Verohallinto 2017c. Tietoa Verohallinnosta. Muutoksia 2017. Ilmoitusten korjausmenettely muuttuu. [https://www.vero.fi/fi-FI/Tietoa_Verohallinnosta/Muutoksia2017/Ilmoitusten_korjausmenettely_muuttuu\(39761\)](https://www.vero.fi/fi-FI/Tietoa_Verohallinnosta/Muutoksia2017/Ilmoitusten_korjausmenettely_muuttuu(39761)). Luettu 18.1.2017.

Verohallinto 2017d. Syventävät vero-ohjeet. Henkilöasiakkaan tuloverotus. Vähennykset ansiotulosta ja verosta. Tulonhankkimisvähennys. https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Vahennykset_ansiotulosta_ja_verosta/Tulonhankkimisvahennys. Luettu 22.1.2017.

Verohallinto 2017e. Syventävät vero-ohjeet. Elinkeinoverotus. Tulon veronalaisuus ja menon vähennyskelpoisuus / Edustusmenot verotuksessa. Mainosmenot. [https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Elinkeinoverotus/Tulon_veronalaisuus_ja_menon_vahennyskelpoisuus/Edustusmenot_verotuksessa\(15043\)](https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Elinkeinoverotus/Tulon_veronalaisuus_ja_menon_vahennyskelpoisuus/Edustusmenot_verotuksessa(15043)). Luettu 9.2.2017.

Verohallinto 2017f. Yritys- ja yhteisöasiakkaat. Arvonlisäverotus. Arvonlisäveron alarajahuojennus. [https://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Arvonlisaverotus/Arvonlisaveron_alarajahuojennus\(11826\)](https://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Arvonlisaverotus/Arvonlisaveron_alarajahuojennus(11826)). Luettu 11.3.2017.

Verohallinto 2017g. Yritys- ja yhteisöasiakkaat. Liikkeen- ja ammatinharjoittaja. Tuloverotus. Elinkeinoiminnan tuotot ja kulut. https://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Liikkeen_ja_ammattinharjoittaja/Tuloverotus/Elinkeinoiminnan_tuotot_ja_kulut. Luettu 12.3.2017.

Verohallinto 2017h. Tilitoimistot. Yritys a yhteisöasiakkaiden tärkeät päivämäärät 2017. [https://www.vero.fi/fi-FI/Tilitoimistot/Yritys_ja_yhteisoasiakkaiden_tarkeat_pai\(15856\)](https://www.vero.fi/fi-FI/Tilitoimistot/Yritys_ja_yhteisoasiakkaiden_tarkeat_pai(15856)). Luettu 25.3.2017.

Verohallinto 2017i. Henkilöasiakkaat. Henkilöasiakkaan tärkeät päivämäärät 2017. [https://www.vero.fi/fi-FI/Henkiloasiakkaat/Henkiloasiakkaan_tarkeat_paivamaarat_201\(15855\)](https://www.vero.fi/fi-FI/Henkiloasiakkaat/Henkiloasiakkaan_tarkeat_paivamaarat_201(15855)). Luettu 25.3.2017.

Verohallinto 2017j. Syventävät vero-ohjeet. Arvonlisäverotus. Aloittava yritys. Aloittavan yrittäjän kysymyksiä arvonlisäverosta. https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Arvonlisaverotus/Aloittava_yritys/Aloittavan_yrittajan_kysymyksia_arvonlis. Luettu 25.3.2017.

Verohallinto 2017k. Syventävät vero-ohjeet. Elinkeinoverotus. Ilmoittaminen ja maksaminen. Pääomatuloksi luettava osakaslaina. [https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Elinkeinoverotus/Ilmoittaminen_ja_maksaminen/Paaomatuloksi_luettava_osakaslaina\(15655\)](https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Elinkeinoverotus/Ilmoittaminen_ja_maksaminen/Paaomatuloksi_luettava_osakaslaina(15655)). Luettu 28.3.2017.

Verotieto Oy 2016. Yrityksen verotietopaketti 2016. Helsinki: Verotieto Oy.

Verotieto Oy 2017. Yrityksen verotietopaketti 2017. Helsinki: Verotieto Oy.

Vigren, E. 2016. Oma-aloitteisten verojen verotusmenettelyn keskeiset muutokset. Tilisanomat 5/2016, 34-37.

Yrittäjät 2016. TYEL-eläkevakuutus. <https://www.yrittajat.fi/yrittajan-abc/tyonantajan-abc/tyonantajamaksut/tyel-elakevakuutus-317857>. Luettu 27.2.2017.

Yrittäjät 2017. Tärkeitä lukuja 2017. Työtapaturmavakuutus ja ryhmähenkivakuutus. <https://www.yrittajat.fi/yrittajan-abc/tyonantajan-abc/tyonantajamaksut/tarkeita-lukuja-2017-546224>. Luettu 4.4.2017.



Hyvä tietää kirjanpidosta ja verotuksesta

Sisällys

1	Alkusanat ja sanastoa.....	45
2	Kirjanpidon tarkoitus	46
2.1	Kuitti / tosite	5
2.2	Tuloslaskelma ja tase	47
2.3	Tilinpäätös	6
2.4	Audit trail & oikea ja riittävä kuva	6
3	Verottaja ja verotus.....	7
3.1	Tulonlähteet	7
3.2	Tulovero.....	7
3.3	ALV	8
3.4	OmaVero	8
4	TyEL ja YEL.....	50
5	Pakolliset vakuutukset	9
6	Yksityisnostot / palkka	9
7	Kulut, joissa pitää olla tarkkana	10
8	Rahan käsittely ja kassavirta	10
9	Lopuksi.....	11

Alkusanat ja sanastoa

Hei!

Tämän pienen, mutta asiarikkaan oppaan tarkoitus on auttaa yrittäjää ymmärtämään mitä roolia kirjanpitäjä ja kirjanpito näyttelevät yrityksen kannalta katsotuna ja avata verotusta käytännön kannalta. Tähän oppaaseen on kerätty yleisempiä verotuksellisia kompastuskiviä, joihin yrittäjä usein törmää.

Tarkoituksena ei ole käydä kaikkea läpi perin pohjin, vaan antaa yleinen ymmärrys siitä, *miksi* asioita tehdään milläkin tavalla. Yhteistyö yrittäjän, kirjanpitäjän ja verottajan kanssa sujuu paljon paremmin, kun kaikki ovat samalla kartalla.

Sanastoa

ALV	Arvonisävero. Vero, jonka verovelvolliseksi rekisteröitynyt yrittäjä oma-aloitteisesti tilittää Verohallinnolle kuukausittain. Se ei vaikuta tulokseen, vaan asiakkailta kerätty vero tilitetään kokonaisuudessaan verottajalle.
Ennakonpidätys	Palkasta maksettava osa, jonka työnantaja pidättää ja maksaa Verohallinnolle.
OmaVero	Verohallinnon omat sivut Internetissä, jossa verottajalle kuuluvat maksut ilmoitetaan ja mistä ne myös maksetaan.
Tase	Kertoo yrityksen varat ja velat. Vastaavaa puolelle on kerätty yrityksen omaisuus ja sieltä näkyy myös pankkivarat ja myyntisaatavat. Vastattavaa puolella ovat yrityksen oma pääoma ja kaikki velat mukaan lukien ostovelat.
Tilikausi	Ajanjakso, jonka jälkeen laaditaan tilinpäätös. Yleensä 12 kuukautta.

Tosite	Yleisesti käytetään myös sanaa 'kuitti'. Tärkeä osa kirjanpitoa. Siitä selviää, <i>mitä, milloin, ja millä hinnalla</i> on joko hankittu tai myyty.
Tuloslaskelma	Kertoo yrityksen tulot ja menot valitulta aikaväliltä. Kertoo 'viivan alle jäävän luvun', eli tuloksen (tai tappion) suuruuden.
Tulovero	Tilinpäätöksen pohjalta laskettu vero. Pääperusteisesti lasketaan yrityksen tulot miinus menot ja sitä saadaan verotettava tulo. Ei pidä sotkea arvonlisäveroon, sillä tämä vero on yritystoiminnan kuluerä.
TyEL	Työntekijän eläkevakuutusmaksu. Työnantajalle pakollinen vakuutusmaksu. Työntekijän lainvaatima osa pidetään palkasta. Työnantaja tilittää sen, ja oman lainvaatiman osansa omalle eläkevakuutusyhtiölleen.
YEL	Yksityisyrittäjän oma pakollinen eläkevakuutusmaksu.

Kirjanpidon tarkoitus

Kirjanpidon pääasiallinen tehtävä on selvittää yrityksen tulos ja taloudellinen asema. Se auttaa myös pitämään yrityksen talouden erillään muista talousyksiköistä, kuten yrittäjän omasta taloudesta, sekä tuottaa tietoa eri sidosryhmille, kuten verottajalle ja rahoittajille. Kirjanpito on lakisääteistä ja sitä säätelee kirjanpitolainsäädännön lisäksi myös verolait ja yhtiöoikeus. Kirjanpidollinen laiminlyönti, niin tahallinen kuin tahaton, vaikuttaa aina taloudellisesti, mutta joissain tapauksissa siitä on myös rikosoikeudellisia seuraamuksia. Tästä johtuen kirjanpito kannattaa aina antaa tilitoimistojen ammattilaisten hoidettavaksi, jolloin yrittäjälle jää siten myös enemmän aikaa keskittyä siihen tärkeimpään, eli yrityksensä pyörittämiseen. Vaikka kirjanpito olisikin annettu kokonaan tilitoimiston hoidettavaksi, voi yrittäjä itse omalla toiminnallaan helpottaa kirjanpitäjän työskentelyä ja siinä samalla säästää selvää rahaa. Apua kirjanpitäjälle tuo esim. tositaiteiston etukäteen selvittely, eli mikä todellakin kuuluu yrityksen kirjanpitoon ja mikä ei. Tositteiden lisäksi pitää muistaa tuoda tiliotteet sekä kaikki verottajalta ja

vakuutusyhtiöistä tulleet kirjeet ja ilmoitukset. Kaiken oleellisen aineiston saaminen auttaa niin juoksevan kirjanpidon, kuin tilinpäätöksen tekemisessä. Toinen asia, joka säästää yrittäjälle rahaa, on aikatauluista kiinni pitäminen, esim. ALV:n maksaminen ajallaan, ettei siitä koidu viivästysmaksuja.

Kuitti / tosite

Tosite on kirjanpidon perusta. Esimerkiksi kulupuolella tositteesta nähdään; mitä on ostettu, milloin, keneltä ja mihin hintaan. Arvonlisäverovelvollisen myyjän tulee myös merkitä kuittiinsa veroprosentti. Ostokuiteissa ei tulisi olla muita tavaroita, kuin mitä on ostettu yritykselle. Jos kuitenkin käy niin, että kuittiin tulee mukaan yksityiskäyttöön tulevaa tavaraa, tulee ne merkitä selvästi kuulakärkikynää käyttäen. Myöskin jos ostettu tavara tulee käyttöön eri kustannuspaikoissa, tulee kustannuspaikat merkitä selvästi kuittiin. Edustus ja neuvottelukulutusitteisiin tulee myös merkitä, ketä oli paikalla, heidän edustamansa yritykset, mikä oli neuvottelun tarkoitus ja kuka isännöi tapahtumaa. Kuittien säilytyksessä tulee olla myös tarkka. Varsinkin lämpöparille printatut kuitit haalistuvat ajan mittaan, eritoten haalistumista kiihdyttää kuittien säilytys muovitaskuissa. Näin ollen kuitit kannattaisi esim. kopioida paremman säilyvyyden takaamiseksi.

Tuloslaskelma ja tase

Tuloslaskelmaa ja tasetta kannattaa opetella lukemaan – ainakin etsiä sieltä muutama tärkeä luku. Tuloslaskelmassa ylimpänä on liikevaihto, joka kertoo yrityksen myyntituotot ja sen alle on kerätty kaikki menot. Tuloslaskelman ensimmäinen välisumma, liikevoitto / -tappio kuvaa perusliiketoiminnan kannattavuutta. Tämä on tärkeimpiä yritystoiminnan tunnuslukuja. Laskelman viimeinen rivi, tilikauden voitto / tappio kuvaa koko laskentakauden aikaisen toiminnan tulosta ja yrittäjälle toiminnasta jäävää tulosta. Yrityksen kulurakennetta kannattaa seurata, sillä turhia kuluja karsimalla tulos paranee. Suurempi tulos myös kasvattaa verojen määrää, mutta verojen maksu kannattaisi ajatella positiivisesti: verot = tulos. Pienet verot tarkoittavat pientä tulosta, näin simppelellisesti sanottuna.

Tase on monelle outo ja ihmeellinen laskelma, mutta sieltä löytyy muutamia varteenotettavia avainlukuja. Vastaavaa puolen alta kannattaa katsoa pankin saldo

ja myyntisaamiset. Myyntisaamiset ovat asiakkaiden velkaa yritykselle. Vastattava puolen alta kannattaa huomioida oman pääoman summa verrattuna vieraseen pääomaan, eli yleisesti puhuttaen lainojen määrään. Suuri lainan määrä verrattuna omaan pääomaan ei ole hyvä asia pitkällä tähtäimellä. Oman pääoman alta löytyy edellisten tilikausien tulos (tai tappio) ja tämänhetkinen tilikauden tulos (tai tappio). Osakeyhtiöillä katse kannattaa suunnata näihin lukuihin, koska mahdollinen osingonjaon määrä on sidoksissa näihin kahteen lukuun sekä menetetty pääoma tulee aina ilmoittaa kaupparekisteriin. Eli pullisteleva pankkitili ei auta, jos tilikausien tulos on vain hieman plussan puolella. Vieraan pääoma alta löytyy myös yrityksen ostovelat, jotka kannattaa käydä katsomassa, ja mahdollisesti verrata lukua edelliskauden lukuun.

Tilinpäätös

Yleisesti tilikausi on 12 kk. Tilikausi voi alkaa minä kuukautena tahansa, mutta yleisesti pienillä yrityksillä se on kalenterivuosi. Tämänhetkinen lainsäädäntö antaa mahdollisuuden mikrokokoisille liikkeen- ja ammatinharjoittajille (ei osakeyhtiöille) jättää tilinpäätös laatimatta kokonaan. Sen laatimatta jättäminen ei välttämättä ole hyvä asia, koska se saattaa vaikeuttaa monien raportointivelvollisuuksien täyttämistä. Myöskin se saattaa aiheuttaa käytännön ongelmia tuloksen ja taloudellisen aseman seuraamisessa. Tilinpäätöksen puuttuminen mitä todennäköisimmin aiheuttaa ongelman, jos yrittäjä hakee luottoa pankista.

Audit trail & oikea ja riittävä kuva

Audit trail tarkoittaa suomeksi aukotonta kirjausketjua. Tämä on taloushallinnon ammattisanastoa, mutta erittäin tärkeä myös yrittäjän ymmärtää. Kirjanpito laaditaan tämän ajatuksen mukaan. Taloushallintoliitto kiteyttää asian näin: *Koko kirjausketjun pitää olla aukoton liiketapahtuman tapahtumahetken kirjauksesta tilinpäätökseen. Kirjauksia ei siis voi tulla tyhjästä kirjanpitoon eikä niitä saa poistaa sieltä dokumentoimatta, tosittamatta poiston perustetta. Kirjanpito on järjestettävä niin, että kirjausketju voidaan vaikeuksitta todentaa kumpaankin suuntaan. Kirjausketjun todennettavuus koskee myös kirjanpidosta viranomaisille määräjain tehtävien ilmoitusten rahamääriä.*

Oikea ja riittävä kuva on myös alan sanastoa ja on erittäin tärkeä talousalan ammattilaiselle, jonka työn tarkoituksena on antaa kirjanpidosta juuri se oikea ja riittävä kuva. Tässä tullaan taas tositteiden tärkeyteen. Kirjaukset tulee perustua tositteeseen ja sen tähden kirjanpitäjät marisevat puuttuvista kuiteista.

Verottaja ja verotus

Verohallinnon palvelu on viimevuosina muuttunut enemmän asiakaslähtöisemmäksi, ja apua saa helposti nykyään myös verottajan puhelinpalvelusta. Mutta verotusasioissa kannattaa olla tarkkana, koska myöhästyneinä maksetuista tai ilmoitetuista veroista verottaja perii myöhästymismaksua alkaen heti seuraavana päivänä. Sen tähden on todella tärkeää, että verot lasketaan oikein ja maksetaan ajallaan. Jos yrityksen tilanne näyttää siltä, että on pakko ottaa ns. yksipuolista lainaa, on kaksi tahoja, joidenka maksuja ei kannata jättää maksamatta; toinen on verottaja ja toinen eläkevakuutusyhtiöt, joista kerrotaan hieman myöhemmin.

Tulonlähteet

Yrityksen verotettava tulos voi muodostua kolmesta eri tulolähteestä, joita ovat: elinkeinotoiminnan, maatalouden ja henkilökohtainen tulolähde. Yleisimpiä ovat elinkeinotoiminnan ja henkilökohtaiset tulonlähteet. Tulonlähteitä ei saa yhdistää, eikä tappiota tai korkoa voi käyttää toisen tulonlähteen hyväksi. Jos tämä kuulosti vaikeaselkoiselta, niin sitä se on myös käytännössä. Tässä tulemme jälleen ker- ran siihen, kuinka tärkeää on kirjanpidon oikein laatiminen. Oikean kuvan antava kirjanpito kaikkine tosittineen auttaa kirjanpitäjää verojen laskemisessa.

Tulovero

Tilinpäätöksen pohjalta lasketaan maksettava tulovero. Yhteisöjen (esim. osakeyhtiöt) ennakot määrätään ja hyväksi luetaan tilikausittain. Heille Verohallinto lähettää ennakkoverolipun sekä kuukausittaiset tilisiirtokortit. Muiden kuin yhteisöjen (esim. toiminimet, avoimet- ja kommandiittiyhtiöt) ennakot kannetaan kalenterivuosittain. Tässä kohtaa on hyvä huomioida, että tuloverotus ei ole millään lailla yhteydessä arvonlisäverotukseen ja ALV:n joka kuukautinen maksu ei muuta eikä hetkauta tuloverotusta lainkaan.

ALV

Arvonlisävero on niin sanottu oma-aloitteinen vero, mikä tarkoittaa, että verovelvollisen on itse huolehdittava tilitettävän veron laskemisesta ja sen maksamisesta Verohallinnolle laissa määrättyyn päivään mennessä. Arvonlisävero ei vaikuta yrityksen tulokseen, vaan se kerätään asiakkailta ja tilitetään verottajalle. Arvonlisäveron pääajatus on suhteellisen simppele: Suomessa käytetään kolmea eri verokantaa; 24 %, 14 % ja 10 %. Myyjä lisää oikean prosenttiosuuden myytävään tuotteeseen tai palveluun, jonka arvonlisäverovelvollinen ostaja (yrittäjä) saa vähentää omista arvonlisäverollisista myynneistään, kun hän laskee tilitettävän veron määrää.

Arvonlisäverotus on erittäin laaja alue, ja kaikissa vähänkin epäselvissä tapauksissa on hyvä kääntyä kirjanpitäjän puoleen.

OmaVero

Tammikuussa 2017 Verohallinto otti käyttöön uuden OmaVero – palvelun, joka korvasi aikaisemman Verotilin. OmaVeroon ilmoitetaan oma-aloitteiset verot, kuten ALV, ennakonpidätykset ja työnantajan sosiaalimaksut, ja sieltä ne myös käydään maksamassa verottajalle. Yleisesti yrittäjän maksu OmaVeroon ilmoittaa hänen kirjanpitäjänsä, ja maksun käy maksamassa yrittäjä itse.

OmaVerosta on tärkeää muistaa, että ilmoituksien ja maksujen laiminlyönneistä ropisee nopeasti sakkomaksuja. Sakkomaksujen laiminlyöntiä ei verottaja kovin hyvällä katsele, ja nämä maksamattomat laskut lähtevät perintään hyvinkin nopeasti.

TyEL ja YEL

TyEL, eli työntekijän eläkevakuutusmaksu on lakisääteinen, joten jokaisen työnantajan on otettava tämä vakuutus työntekijöilleen eläkevakuutuksiin erikoistuvasta vakuutuslaitoksesta, kuten Elo, Etera tai Varma. Maksun suuruus määräytyy työntekijän palkan suuruudesta. Työnantaja pidättää työntekijän osuuden vakuutuksesta työntekijän palkasta, ja maksaa loppuosan omasta pussistaan. Vuonna 2017 työntekijän osuus on 6,15 – 7.65 % työntekijän iästä riippuen ja

työnantajan osuus noin 18-19 %. Pidätetyn vakuutusmaksun työnantaja sitten tilittää vakuutusyhtiölle. Eli työntekijän palkasta pidätetty osuus ei vaikuta yrityksen tulokseen, vaan vain kassaan.

YEL, eli yrittäjän eläkevakuutusmaksu on myös lakisääteinen. Vakuutusmaksun suuruus lasketaan yrittäjän palkasta tai palkkaa vastaavasta työtulosta, jonka yrittäjä ilmoittaa vakuutusyhtiölle. Vakuutusta ei tarvitse ottaa, jos tulot ovat alle 7 645,25 euroa vuodessa. Muutoin maksun suuruus on keskimäärin noin 24-25 % ilmoitetusta tulosta ja maksu on verotuksessa vähennyskelpoinen.

Pakolliset vakuutukset

TYEL:n ja YEL:n lisäksi yrittäjälle tulee maksettavaksi muitakin pakollisia vakuutusmaksuja, kuten työttömyysvakuutusrahaston maksut, ryhmähenki- ja tapaturmavakuutusmaksut.

TVR eli työttömyysvakuutusta tulee yrittäjän periä työntekijöidensä palkasta. Työntekijän osuus on vuonna 2017 1,60 % ja työnantajan osuus 0,80 %. Jos yrittäjä ei ole työnantaja, ei hänen itsenä täydy maksaa työtuloistaan työttömyysturvamaksua.

Ryhmähenkivakuutus kuin myös työtapaturmavakuutus ovat pakolliset, jos olet työnantaja. Vuonna 2017 työtapaturmavakuutusmaksun suuruus on 0,80 % maksetuista palkoista ja ryhmähenkivakuutusmaksun suuruus 0,07 %, jonka tapaturmavakuutusyhtiö perii tapaturmavakuutusmaksun yhteydessä.

Työnantajan pakollisiin maksuihin kuuluu myös työnantajan sairausvakuutusmaksu, entiseltä nimeltään sosiaaliturvamaksu, joka on vuonna 2017 1,08 % maksetuista palkoista. Tätä maksua ei kuitenkaan makseta alle 16 – vuotiaan tai 68 vuotta täyttäneen maksetuista palkoista.

Yksityisnostot / palkka

Yrittäjän itselleen saama raha voi tulla joko palkan tai yksityisnostojen muodossa. Se, miten ja mitä voidaan maksaa, riippuu yritysmuodosta. Toiminimessä yrittäjä ei voi maksaa itselleen palkkaa, vaan hän ottaa raha itselleen yrityksen tililtä yksityisottoina. Ay:ssä ja Ky:ssä voidaan yrittäjälle maksa palkkaa tai sitten hän voi

tehdä yksityisottoja tai vaikka molempia. Oy:ssä yrittäjälle maksetaan palkkaa ja mahdollisesti osinkoja. Tässä taas tulee muistaa, että vain palkan kanssa voi saada luontoisetuuksia. Osakeyhtiössä yksityisotot eivät ole sallittuja ja aina kannattaa neuvotella etukäteen osakeyhtiön omistajan ja omistamansa yhtiön välisistä liiketoimista kirjanpitäjän kanssa. Niillä voi olla veroseuraamukia joko osakaslainana tai peiteltyinä osingonjakona.

Kulut, joissa pitää olla tarkkana

Hämärä alue yrityksen menoissa ovat edustus / neuvottelu & markkinointikulut, sekä työ- / suojavaatteet. Nämä eri menoerät ovat verottajan syynissä, koska osa niistä on vähennyskelpoisia, osa ei.

Yleisesti ottaen alkoholin mukanaolo on ratkaiseva tekijä. Alkoholi kuuluu aina edustukseen, ei neuvotteluun tai markkinointiin. Edustus on tuloverotuksessa vain 50 % vähennyskelpoinen kulu ja arvonlisäveroa siitä ei saa vähentää ollenkaan. Neuvottelukuiluissa on huomioitava, että neuvottelu on pääasia, ja tarjoilu saa olla vain vähäistä ja tavanomaista. Muuten kulu katsotaan edustukseksi. Sekä neuvottelu, että markkinointikulut ovat vähennyskelpoisia sekä tuloverotuksessa että arvonlisäverotuksessa.

Kirjanpidossa on omat kulutilinsä sekä työ- että suojavaatteille, valitettavasti verottaja on hyvin tarkka, mikä on työvaatetta ja mikä ei. Hyvin suuri osa vaatteista ei kuulu verottajan mukaan työvaatteeksi. Käytännössä verottaja hyväksyy työtai virkapuvun, jolla on rajoitettu käyttö. Eli käytännössä vartijan haalarit, esiintyvän taiteilijan estradiasut ja lentoemäntien uniformut ym. tämän tyyppiset asut, jos ne ovat omakustanteiset. Leggingsit, tunikat ja pikeepaidat eivät siis ole tuloverotuksessa vähennyskelpoisia, vaikka niissä olisi yrityksen oma logo.

Rahan käsittely ja kassavirta

Tiedätkö, kuinka paljon yrityksesi tarvitsee rahaa kuukausittain kattaakseen juoksevat kulut? Kun suunnitellaan kassaa, on hyvä ottaa huomioon varsinkin seuraavat asiat: TyEL, TVR sekä tapaturma- ja ryhmähenkivakuutukset, ennakkoverot, ALV ja työnantajasuoritukset. Ne ovat pakollisia menoeriä, mutta niiden maksu tapahtuu pienellä viiveellä. Näiden maksuun pitää siis varautua. Tässä

kohtaa auttaa taseen lukeminen, koska tulevat maksut voidaan katsoa veloista, ja siten voidaan suunnitella tuleva rahan tarve kassaan. On myös tärkeää muistaa se, että kaikki, mitä kassaan kilahtaa, ei automaattisesti ole yrityksen vapaassa käytössä. Osa tästä rahasta kuuluu verottajalle esim. ALV:n muodossa, ja on hyvä muistaa, että tuloverot myös pienentävät kassan saldoa. Kaikki nämä olisi hyvä huomioida, varsinkin kun yrittäjä suorittaa yksityisnostoja tiiltä, usein miettimättä sitä, kuinka paljon hän todellisuudessa voisi ottaa. Tällä säästytään siltä, että yrittäjä saattaa sitten joutuu myöhemmin laittamaan rahaa takaisin yrityksen tilille kattaakseen erääntyvät maksut.

Lopuksi

Toivomme, että tämä opas loi ymmärrystä taloushallinnon maailmaan ja herätti ajatuksia sen toiminnasta. On monta asiaa, joihin yrittäjä itse pystyy vaikuttamaan positiivisesti omalla toiminnallaan, jolloin välttyään esim. ikäviltä seurausmaksuilta. Jos jokin asia kaivaa mieltä, kannatta aina jutella siitä kirjanpitäjän kanssa. Yhteisapelillä hyvä tulee!